

ŠIAIP IR TAIP

Rašo V.

Prancūzijos premjero Mendesa sakoma palikęs gerų įspūdžių Washingtone. Amerikoniai France atsilankymas Amerikoje, pradeda manyti, kad Mendesa France nepasiviliuos Maskvos visokiais gražiais skambančiais prizadais.

New Yorke mirė Rusijos delegacijos galva United Nations, Višinskis. Pabaltijy jis pasižymėjo nugalabindamas nepriklausomas Latvijos demokratine valdžia. Jis akla tarnavo Stalinui ir komunistų partijai, nors įsitikinimais buvo menševikas.

Amerikos lietuviai neteko žymaus muzikos leidėjo, Ksavaro Strumskio, kuris mirė 11-kos dienų nesulaukęs savo 70 metų Brooklyne, N. Y. Jis buvo veiklus spaudos ir politikos veikėjas. Amžiną atilsį!

West Virginijoje, kelyje į Floridą, vienas tiltas tapo praminas lietuvių karo veterano vardu — Stanley Bender. Jis gimęs Carlisle, W. Va. ir už drąsą buvo praminas vieno vyro armija. Amerikos Kongresas jam įteikė savo medalį.

Iš pavergtos Lietuvos į Europą atbėgo du vyrai lietuviai, nes bolševikai juos taikėsi vežti į Sibire kuriamus naujus kolchozus. Jie sako, kad bolševikai naikina viską, kas primena lietuviams jų laisvės dienas.

New Yorke veikia Lenkų Mokslo institutas ruošiasi atžymėti lenkiškai rašiusio lietuvių poeto, Adomo Mickevičiaus šimto metų mirties sukaktį. Sako, ir lietuviai esą pakviesti parašyti straipsnių, tik neskelbiant pavardžių.

Vokiečių žurnale Geopolitik rašytojas Serafimas apskaituoja, kad bolševikai iš Pabaltijo valstybių išdeportavę dešimtą visų gyventojų daį, arba 600,000.

Vakarų Vokietijoje aukščiausias teismas pradėjo svarstyti vyriausybės reikalavimą uždrausti viešą veiklą komunistų partijoms. Be to, vyriausybė galvojanti uždrausti jaunų vyrų vokiečių vokiečių emigraciją į kitus kraštus, nes jį bus reikalingi būsimai armijai.

Studentai, lanką Yale universitetą, kitais metais turės mokėti po \$1,000 už mokslo metus. Dabar temoka po \$800.

Pittsburgo lietuvių ūkio klubas iškilmingu bankietu atidarė savo naują namą ir vietą visokiams vasaros parengimams.

Amerikos lietuvių rašytojas poetas adv. Nadas Rastenis leidžia poemą "Trijų Rožių šventė", kurioje seka pasaką apie tris tėvynės netekusias lietuvaites, gyvenusias šeši šimtai ir daugiau metų atgal.

Iš raportų pirmam Sandaros apskrčio suvažiavimui Bostone apylinkėse) pasirodo Naujosios Anglijos sandariečiai turi turto nuosavybėmis (klubai, namai, salės) apie \$70,000. Tą turta valdo septynios kuopos.

CHICAGO. — Raketinių lėktuvų ekspertas sakė, kad bėgy sekančių 10 ar 15 metų bus stoma bepilotiniai lėktuvai, kurie skris iki 13,000 mylių į valandą. Dr. Walter R. Dornberger, specialistas Bell Aircraft korporacijai apskaitliavo, jog iš New Yorke į Londoną bus galima nusikristi į vieną valandą, penkiolika minučių, iš San Francisco į Sydney, Australiją, 1½ valandas.

Nr. 45

WORCESTER, MASS., Gruodžio (Dec.) 3, 1954

Vol. XXXVI

J. V. Armijos Kapelionų Vadas Per Radiją Sveikino Žmones Už Geležinės Uždangos

Majoras Generolas Patrick J. Ryan, J. V. Kapelionų Vadas, transluodamas per J. V. Informacijos Agentūros Munchio Radio Centre laike savo paskutinio susistojimo Munchio, Vokietijoje, pasiuntė vilties ir paguodos sveikinimus pavergtiems žmonėms užpakaly Geležinės Uždangos.

Kapelionų Viršininko žodžiai, ištarti tiesiog sovietų pulkam ir Rusijos, Vengrijos, Lenkijos, Estonijos ir Lietuvos žmonėms, taipgi buvo perduoti kitiem kraštam užpakaly Geležinės Uždangos per Informacijos Agentūros "Voice of America" įstaiją Washington, D. C.

Munchio, dedikuojant 260-tą bažnyčią pastatytą amerikiečiams kareiviams bendrai žydams, protestantams ir katalikams, generolas Ryan išreiškė šiuos žodžius sovietų pulkam ir Rusijos žmonėms.

"Šioji viena iš daug bažnyčių per pasaulį, pastatyta mūsų Amerikos vyriausybės ir pavesta mūsų kapelionam, kurie rūpinasi mūsų kareivių dvasiškais reikalais. Mes, kurie lankome šias koplyčias jaučiamės artimi Rusijos žmonėms. Kiekvieną dieną kalbam maldas už jus. Vardan Dievo, todėl, laikykites ir nepasiduokite."

"Mes Krikščionys šioje pusėje Geležinės Uždangos", jis toliau sakė, "didžiuojamės jumis. Yra įrodymų, kad panešate savo jungą."

Generolas Ryan, savo transliacijoj rusams, pavadino kaipo "labai neteisingą" neseniai patalpintą straipsnį "Raudonoje

Kur Sovietų Agronomai Dingo

Sovietų laikraštis pagaliau iš aiškino slaptinę kokių 863 sovietų agronomų dingimą iš kolektyvinių ūkių Ukrainoje, kaip tik prieš burokių derliaus nukasimą, pranešė "U. S. Information" Agentūra.

Laikraštis, "Pravda Ukrainy" sakė, laike Sovietų Rusijos važiaus padidint ūkio gamybą, kolchozų ūkininkai palikę be jokio eksperto vadovauti žygiuose.

Kad surast juos (agronomus), "Pravda Ukrainy" pranešė, ir pasiūst juos į pievas būtiniais darbams gali tikrai Ukrainos Žemdirbystės Ministerija. Vieną dieną buvo agronomų — ir ant ryt staiga jų visai nebuvo! Kolchozų ūkininkai nubėgo tekini į oblasto (apskrities) žemdirbystės administraciją Kharkove. Jie nusiskundė, kad kas nors pavogė jų ekspertus.

Laikraštis aiškino: "Kaltininkas yra niekas kitas tikrai Ukrainos Žemdirbystės Ministerija, įsakiusi ekspertam apleist pievas, kad atsakyt į 3,000 klausimų apie sekančio pavasario derliaus ateitį."

Sovietų laikraštis pridūrė, "Ūkininkam buvo pasakyta: "Nesirūpinkite, Agronomai visi gyvi ir sveiki pildo ankėtas." Iš šios žinios galima suprast, kad ūkininkai svarbumą supiauta, geriau negu žemdirbystės Ministerija.

Nauja Nepuolimo Sutartis Su Nacionalistų Kinija

WASHINGTON, D. C. — Jungtinės Valstybės, po nauja sutartimi su nacionalistų Kinija, visomis jėgomis užkariaus Komunistų Kiniją, jei komunistai puls ant nacionalistų laikomų Formosa ir Peseadore salų, Valstybės Sekretorius John Foster Dulles pareiškė šiandien. Sekretorius Dulles taipgi sakė, kad laivyno blokada Kinijos pakraščio taipgi yra galimybė jeigu taikingais būdais nebus išlaisvinti 13 amerikonių laikomų nelegališkai kaip "šnipai" Peltingo režimo. Dulles pareiškė, kad nauja sutartis su nacionalistų Kinija bus pasirašyta čia bėgy vienos ar dviejų dienų. Sutartis dar turi būti Senato užgirta sesijoje, prasidedant sausio mėnesį.

Dvi Agitatoriškos Pažibos

Vilniaus radijas lapkričio 11 d. labai išgyrė Pasvalio rajono "Kovo aštuntosios" kolchozinės artelės du pirmūnus: melžėją Zdanauskaitę ir brigadininką Karanauską. Abu jie esą agitatoriai ir didelių laimėjimų pasiekę tik dėl to, kad agitaciją mokėjo gerai panaudoti. Zdanauskaitė pasiekusi didžiausią kolchoze primelžimą — net po pustrėčio tūkstančio litrų iš kiekvienos karvės, o Karanauskas — išaugindamas gausiausią grūdinių ir techninių kultūrų derlių. Derliaus gausumas turėjo būti toks didelis, kad Vilniaus radijo propagandininkai net nesugebėjo dydžio pavaizduoti.

Kolchozo valstiečiai, pasakodami vienas kitam iš radijo girdėtą pasigyrimą, iš juoko svyruoja. — Tik dabar aišku, — juokavo jie, — kodėl Zdanauskaitė, prieš melžimą ant apvers-to kibiro užlipusi, garsiai šū-

LOKO Bendraraštis Rinkimų Reikalais

Lapkričio m. 29 d. LOKas išleido apygardų valdyboms, apylinkių valdyboms ir apylinkių soniūnams specialų bendraraštį pirmosios JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos rinkimų reikalais.

Tais reikalais LOKas buvo, drauge su Tarybos rinkimų taisyklėmis, rugpiučio m. 7 d. išleides pagrindinį raštą, kuriuo tada nutiestos gairės visam Tarybos rinkimų darbu.

Paskutinis bendraraštis Bendruomenės organus dirguoja jau į Vyriausios Rinkimų Komisijos vadovaujamus Tarybos rinkimų paruošiamuosius darbus centre ir vietovėse.

JAV LB Vyriausiojo Organizacinio Komiteto bendraraštyje: 1. L. B-nės organai paaiškinti sekti spaudoje ir centrinių LB veiksmų raštais informacijąs ir Vyriausios Rinkimų Komisijos nurodymus;

2. Kviečiama rūpintis, kad jau pirmosios LB Tarybos rinkimai

galėtų vykti visose lietuvių kolonijose ir ko didžiausiam lietuvių skaičiui dalyvaujant;

3. Raginama, kur Bendruomenės apylinkių organizuotų dar nėra, t. t. o. j pat sudaryti jų branduolius, bent iš kelių asmenų;

4. Pabrėžiama svarba vietose sudaryti tinkamas, autoritetingas ir darbščias rinkimines komisijas pagal Vyriausios Rinkimų Komisijos nurodymus;

5. Primena, kad lietuviams, kur apylinkių organų dar nėra arba kur į esamas apylinkes dėl kokių priežasčių neįsijungusiems, turi būti sudarytos sąlygos Tarybos rinkimuose dalyvauti, juos įregistruojant apygardų valdybose arba tiesiog LOKo sekretariate; taip Bendruomenėje įregistruoti lietuviai Tarybos rinkimuose dalyvaus korespondencinių būdu ir balsuoti galės laisvais;

6. Akcentuojama informacija svarba ir nurodoma, kuo ir kaip prie to reikalo galima prisidėti "iš apacių";

7. Nurodoma centrinių ir vietovių organų skubaus ryšio reikalai Tarybos rinkimų laikotarpį Vyriausios Rinkimų Komisijos adresas: 64-14 56th Road, Maspeth 78, L. I., N. Y.;

8. Raginama, "kur reikia, pasitempti ir, kur būtina, net persiorganizuoti".

LOKO Pirmininko prel. J. Balkūno pasirašytas bendraraštis baigiamas: "Tarybos rinkimai yra labai didelis įvykis Amerikos lietuvių gyvenime iš viso, labai svarbus žygis visam tolimiesiam lietuvių išlaikymo darbu ir būtinas tarpnis Pasaulio Lietuvių Bendruomenės organizavimo užbaigimui. Tad visi, kuriems tai brangu, į darbą!"

Kaip žinoma, Bendruomenės Tarybos rinkimų paruošiamieji darbai vykdomi nuo vasaros pradžios, šiuo metu Vyr. Rinkimų Komisija jau leidžia savo nurodymus vietiniams organams. Apylinkėse registruojami lietuviai ir pradėdami sudarinėti rinkimų-balsuotojų sąrašai. Taryban bus renkama 27 asmens. Kandidatų į Tarybą siūlymas prasidės maždaug už dviejų mėnesių. Siūlyti galės grupėmis, dešimt rinkimų galės siūlyti net visus 27 kandidatus. Balsavimai įvyks greičiausia balandžio mėn. pradžioje; balsavimo dieną turi nustatyti LOKas, manoma, kad ji bus baland. 3 d.

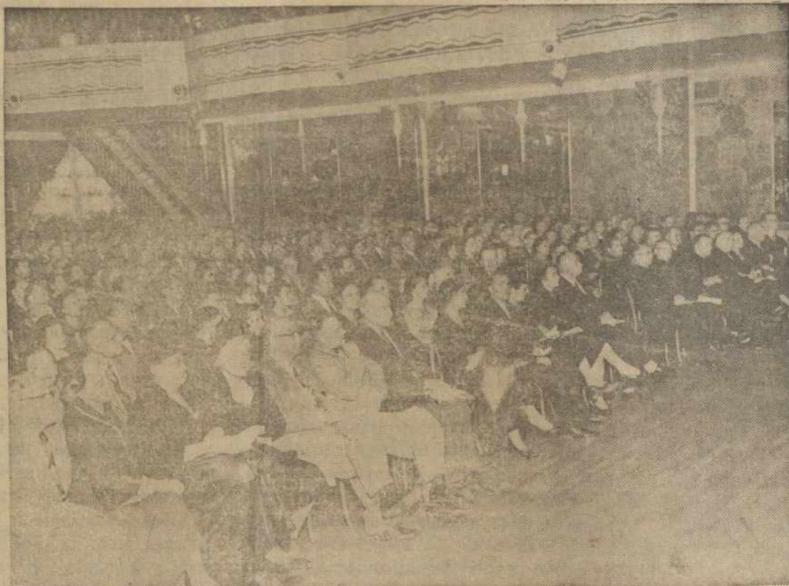
Balsuoti galės lietuviai, ne naujesni, kaip 18 metų. Kitas smulkmenas skelbia Vyr. Rinkimų Komisija. A. S.

Kristus Išgydė

dešimtį raupsuotų, bet padėkoti susiprato Tik vienas!

Amerikos lietuvių spauda ištikimai tarnauja milijonui Lietuvių; bet kiek susipranta atsidėkoti

prenumeruojant ir skaitant AMERIKOS LIETUVI 14 Vernon St. - Worcester (metams \$3.00)

BALFo Dešimtmečio Minėjimo Koncerte, š. m. spalio 17 d. Webster Hall salėje, New Yorke, gausiai dalyvavę New Yorke lietuviai.

LIETUVIAI AMERIKOJE ir PASAULYJE

Lietuviskų Dirvonų Arejas

MINĖDAMI V. M. Klausučio 60 metų amž. progą ir 35 metų žurnalistinės ir visuomeninės veiklos sukaktis prisiminėme jo nuopelnus mūsų išeivijai ir Lietuvai, girdėjome pasisakymus visuomenės veikėjų ir mūsų spaudos redaktorių, kurie nešykštėjo gražių komplimentų ir įvertinimo V. M. Klausučio darbų ir veiklos progą bankietų Worcester, Mass. ir Hartford, Conn. surengtų V. M. Klausučio pagerbimui.

Siltai apie V. M. Klausutį pasisakė "Laisvoji Lietuva", p. Steponas Vykantas pareiškdamas: "Mėgstu skaityti "AL" vien dėl V. M. Klausučio

V. M. ČEKANAUSKAS (Klausutis)

straipsnių. Šis nusipelnęs Amerikos lietuvių žurnalistas, didelis Lietuvos patriotas, drąsiai rašo ir įdomiai."

Zymus kritikas, buvęs "Vienybės" redak., p. Vyt. Širvydas, plačiai ir išsamiai pasisakė "Amer. Lietuvių" užpildydamas visą puslapį aprašymu V. M. Klausučio nuopelnų mūsų išeivijai ir Lietuvai palygindamas V. M. Klausutį su mūsų prabėgusių Vaidylos pamokslininkais ir pacituodamas ištraukas iš V.M.K-čio vedamųjų straipsnių "AL" apžvalgoje rašomų: "Mūsų Dienų įvykiai." Žodžiu, p. Vyt. Širvydas pavaizduoja V.M.K-čio 40 metų veiklą mūsų išeivijoje.

Ir p. J. Tysliava "Vienybėje" pasisakė panašiai apie V. M. K-tį kai ryškų visuomenininką ir "A.L." redaktorių reikšdamas įvertinimą V. M. K-čio žurnalistinio ir visuomeninio darbo svarbą šiam laikraščiu ir visuomenei. Dėja, toli gražu neįmanoma viską vaizdžiai ir pilnai pavaizduoti V. M. K-čio nuopelnų visuomenei ir mūsų spaudai. Visgi, liet. veikėjų testemonijos ir spaudoje pasisakymai rodo ko yra vertas šis mūsų visuomenininkas ir žurnalistas.

KELETAS BRUOŽŲ IS JO VEIKLOS

Zymus mūsų akademikas, dr. A. Serkšnas, kalbėdamas Worcesterystėje bankietė V. M. Klausučio pagerbimui pareiškė: "Svarbu garbės užsipelnusių žmogų pagerbti, ypač solenizantų V. M. Klausutį, bet dar svarbiau surinkti žinias iš mūsų visuomenininkų ir žurnalistų darbų ir raštų reikalingas mūsų tautos—lietuvių išeivijos istorijai. V. M. Klausutis yra vienas iš tų vertingų visuomenininkų kovojęs už mūsų tautos laisvę ir Lietuvos nepriklausomybę, todėl jo veiklos ir žurnalistinio darbo daviniai turėtų būti užrašyti."

Todėl norime kelėti broožų patiekti žinias — tą medžiagą iš V. M. K-čio darbų mūsų tautos ir išeivijos naudai ir garbei. Pažįstame jį, žinome jo veiklą nuo 1916 m., jo būdo savybes, jo darbus žinome per dešimtmečius Amerikoje. V. M. Klausutis dabarties laikotarpiu visuomenei žinomas kai Walter M. Chase, jis "persikrikštijo" besirengdamas į Vilnietiškąją misiją—kelionę į Europą, į Varšavą ir Vilnių tirti lenkų nuotaikas, nusistatymą Lietuvos ir Vilniaus atžvilgiu. Vilniaus vadavimo problema V. M. K-čiui buvo svarbi, norėdamas pasiekti Vilnių, pavergtas lietuvius, jis norėjo pasislėpti nuo lenkų akių po "incognito", tai buvo viena iš tų priežasčių jo "persikrikštijimo." Dabar jis neišskiriamas ir iš amerikonių, bet visiena jis palieka mūsų akyse tuo pačiu V. M. Čekanausku kai jis buvo jaunystėje, kuomet jis Worcesterystėje vadovavo senimui ir jaunimui, sakė prakalbas, lankė konferencijas, seimus ir kitokias Amer. lietuvių sueigas, kuriose buvo svarstomi lietuvių ir Lietuvos reikalai. Matėme jį jaunimo veikloje, scenoje artistu, spaudoje publicistu, organizacijose organizatoriumi, dirbančiu Lietuvai ir Amer. lietuviams.

Vargiai rasime rimtesnį amerikiečių lietuvių sąjudį kuriame nebuvo įsijungęs V. M. K-tis, spaudos organą, kuriame nebuvo jo raštų. Jis dalyvavo veikloje Lietuvos Pil. S-gos, kurį padėjo išlaikyti Lietuvos misiją JAV krašte ligi Lietuvos nepriklausomybę JAV vyriausybė su Prez. Hardingu pripažino de jure, ligi Lietuvos atstovybė buvo įsteigta Washingtone (1922 m.); jis dalyvavo SLA, ALTS ir TMD organizacijose, jis buvo vienas iš kūrėjų Liter. Dramos Drg. "Aušrelės" Worcesterystėje, jis prikabino kompozit. M. Petrauską vadovauti aušreliečių chorui.

Lietuvos kritiškam momente (1919-1920 m.) kai Bertmento-Avalove armijos žygiavo į Lietuvą

nuo šaurės, bolševikų armija iš rytų, lenkų iš pietų, grėšė Lietuvos nepriklausomybei pavojus, W. M. K-tis su kitais: Kapt. Dariu, P. Jurgėla ir Kerbeliu organizuoja Lietuvos Laisvės Sargų Brigadą Amerikoje — savanorius gynimui Liekuopa iš JAV karių (lietuvių) Worcesterystėje iš 250 vyrų ruošėsi išvykti į Lietuvą talkinti Lietuvos savanoriams ginti tėvynės laisvę.

Matėme V. M. K-tį propaguojanti paskolos davimą Lietuvai tikslu nušalinti karo metų vokiškas Ober-Ost markes, įvesti Lito aukšinę valiutą Lietuvoje, pasekė amerikiečiai lietuvių davė Lietuvai virš 2.5 mil. dol. pasoklą, Lietuva susilaukė lietuviško lito. Ir greta politinės veiklos jis stėjo ir į ekonominės veiklos darbą — organizavimą Lietuvos Atstatymo Bendrovės sukėlusios artit pusę mil. dolerių Lietuvos atstatymui. Dėja LAB-vės vadovybė neatliko savo pareigų, blogai gospadoriovo b-vei, V. M. K-tis apsisvylęs vadovybe, pražudymu b-vės daug pinigų, tapo pirmas ir svarbiausias LAB-vės vadų oponentas, prisidėjo žygiuose prie jų nušalinimo.

V. M. Klausutis talkino LVL Centro K-tui sukelti kapitalą akc. Varpo b-vei Kaune leidžiusiai dienraštį "LŽ" ir "Ūkininką", jo santykiai su LVL C. K-tu buvo glaudūs per daugelį metų, jis buvo akcininkas "V." bendrovės, rėmėjas LVL partijos Amerikoje ligi LVL partija politiškai "subankrutino"! Nukrypo nuo Basanavičiaus ir Kudirkos idėjos kelio.

SPAUDOJE DIRBO NUO 1916 METŲ

V. M. Klausutis buvo nuolatinis korespondentas B. K. Balučio redaguojamo dienraščio "Lietuva", J. O. Širvydo redag. "Vienybės", K. Norkaus redag. "Sandara", rašė J. Kaupo redaguojamam "Drauge" ir jaunimo žurnale "Vytis", kai šių spaudos organų korespondentas, vėliau rašė "Dirva" ir "Amer. Liet.", kai korespondentas, į "Tėvynę" SLA organą, kai K. Račkauskas ir S. E. Vitaitis redagavo.

Vėliau baigęs studijas Valparaisie tarnavo prie Illinois Central geležinkelio St. Louis div. bet neilgai. Bostone pašlijus ALTS organui "Sandara" jis buvo pakviestas išgelbėti laikraštis nuo bankruto, ALTS nuo pakrikimo. V. M. K-tis palieka tarnybą ir vyksta į Bostoną, čia jis rado ne tik laikraštį bankruto padėtyje, bet ir kun. Garmaus bylą prieš laikraščio redaktorių ir patį laikraštį, apie 10 tūkst. dol. skolos! Per pusantrų metų dirbdamas atmoka dalį skolų, padėjo teisme bylą laimėti, kuri kainavo virš \$3,000! Atstatė normalę padėtį pakeidamas laikraščio tiražą nuo 600 ligi virš 3,500 skaitytojų, sustiprines ALTS organizaciją pasitraukė nuo ALTS C. K-to, kai Sekr. ir laikraščio administratorius, grįžo prie savo specialybės geležinkelių tarnyboje. Tiesa, dr. K. Drangelis, Ellias ir Krukonis kvietė V. M. K-ti eiti prie laikraščio "Varpas" Chicagoje, kvietė ir laikraštis "Vienybė", bet jis atsisakė. Laikraštinio darbo, prie lietuviškųjų spaudos ir organizacijų vadovybės jis nenorėjo būti, nes, kaip jis sako: "Lietuviškieji barščiai manęs nevilioja, tuo labiau partinės spaudos organai, kurie visais laikais buvo ir tebėra demoralizacijos nešėjai mūsų išeivijos gyvenime." V. M. K-tis apsigyvena Hartforde įstodamas į NY., NH., & H.R.R. kompaniją, kur jis ligi šiol tarnauja susisiekimo departamente ir administracijos, laisvu laiku dirba lietuviams ir liet. spaudai.

STOJA Į VILNIAUS VADAVIMO VEIKLĄ

Matome V. M. K-tį per dešimtmetį dirbantį VVS-goj politinį Vilniaus vadavimo darbą organizuojanti VVS skyrius Amerikoje, vedanti Vilniaus vadavimo propagandą Amerikoje bendradarbiaujanti su Vilniaus lietuviams — Ryto ir Kultūros švietimo kultūrinėmis organizacijomis, su švenčionių Mokytojų S-ga. Jo Vilnietiška veikla davė gražias pasekmes, jo memorandumai, rezolucijos pasiekė Washingtoną, Londoną, Paryžių ir Genevą iš Amerikos liet. kolonijų.

Jo iniciatyva ir pastangomis lietuvių siuntė pinigų į Vilnių lietuviškųjų mokyklų išlaikymui lenkų valdomam Lietuvos krašte. Kai Vilnielis, V. M. K-tis atsidavęs dirba Vilnietiškąjį darbą Amerikoje talkindamas Lietuvos žmonėms pasiekti Vilniaus išvadavimo.

1935 m. progą Pasaulinio Lietuvių Kongreso Kaune jis atstovauja Hartfordo lietuvių kongrese. Lietuvos Gen. Konsulo, Pulk. P. Žadeikio, skatinamas ir VVS-gos vadų vyksta į Europą — į Lenkiją ir Vilnių tirti lenkų nusistatymą Vilniaus klausime, lenkų valdomųjų lietuvių padėties Vilniaus, Gardino ir Suvalkų kraštuose. Patariamas P. Žadeikio jis tiria sąlygas įsteigimo Vilniuje Įpotekos Banko rėmimui lietuvių ekonominio gyvenimo sustiprinimo — išpirkimui iš lenkų žemės, pramonės įstaigų. Jo misija Varšavoje ir Vilniuje buvo sėkminga.

Išvakarėse šios misijos V. M. K-tis "persikrikštijo" Walter M. Chase ir tikrai tokiu būdu jis galėjo gauti Lenkijos vizą, lenkai nežinojo jog p. Chase buvo tas pat V. M. Čekanauskas — žurnalistas V. M. Klausutis. Pasi-

Waterbury, Conn.

MENO PARODA.

Gruodžio 5 dieną, 3 val. po pietų, prasidės Adomo Galdiko Meno Paroda, Mattatuck Historical Society, 119 West Main Street, Waterbury. Meno parodos iškilmingas atidarymas gruodžio 5 d. 2-val. p.p. Meno parodos reikalais rūpinasi specialiai sudaryta komisija: Antanas Kateiva pirm. Antanas Ze. enkevičius, komp. Aleksandra Aleksis, Majoro moteris Mrs. Helen Snyder, Mrs. Helen Devenis, Miss Hedwiga Stulginskaitė, Dr. Vyta Vileišis, Dr. M. J. Colney, Garbės nariai: Miesto majoras Raymond E. Snyder ir kleb. kun. J. J. Valantiejus. Meno paroda tęsis apie tris savaites, įneigos nebus, viskas veltui ir jokios rinkliavos nebus; rengėjų komisija ragina visus atsilankyti ir pasižiūrėti įdomių piešinių, ir kas svarbiausia, kad tai yra lietuvių gamyba ir mums lietuviams pridera branginti.

TAPO PILIECIAIS.

ALT Sąjungos nariai tapo šios šalies pilieciais: Mikolas Gureckas ir jo žmona; Antanas Kudirka ir jo žmona, Antanas Vainys ir jo žmona, Viktoras Liaukus, jo žmona ir du sūnūs, Martinas Kleinaitis, jo žmona ir dukrelė, Juozas Valkauskas, Jonas Montvydas.

Be to, Tautinės Sąjungos garbės narys prof. dr. Jurgis Žilinskas neseniai nusipirko puikų nuosavą namą ir pereitą sekmdienį, gruodžio 28 d. suruošė puikias įkurtuves, kuriose visi dalyviai linkėjo prof. ir poniai Žilinskam geriausių sekmių.

MJC

Padėka Iš Vokietijos

Lubeck'o miesto ir apylinkės lietuvių labai apsidžiaugę šių metų spalio mėnesį gavę iš BALFo, per CRALOG — Bremen 40 maišų drabužių ir 7 maišus batų. Toji apranga buvo gauta gerame stovyje ir neturkiant buvo vietinių šalpos komisijai paskirstyta tarp gyventojų, kurie priėmė tas savo užjūrio brolių dovanas su dideliu džiaugsmu ir nuoširdžią padėką. Vokietijoje drabužiai ir avalinė yra labai brangūs, ir iš mažų pašalpų neįmanoma jų įsigyti, todėl kiekvienas tinkamas devėti dalykas yra labai laukiamas ir įvertinamas. Visi buvo patenkinti ir pilni vilties, jog ir ateityje nebus pamiršti savo geraširdžių aukotojų, kuriems šiuo reiškiama vieša ir nuoširdi padėka.

Lubeck'o miesto ir apylinkės šalpos komisijų pirmininkai:

M. Srugis, J. Pyragius ir P. Liegius

HARTFORDO LIETUVIAI

Spaudos Laisvės Minėjimo Sukaktis, Mūsų BALFo Sukaktis, Kitos Žinios.

Lapk. 14 d. turėjo įvykti minėjimas 50 metų liet. spaudos laisvės sukakties. Šis reikalas buvo iškeltas TMD narių susirinkime pavasario metu 1954 m. Dėja, TMD Pirmininkas, p. Chase, kaip išaiškino nariams, buvo užleidęs Liet. Bendruomenės vietos vadovybei rengti spaudos laisvės minėjimą. Bet LB vadovybė deisė, pavasario ir rudens metu nesurengė šio minėjimo mūsų tautai labai brangaus.

TMD narių posėdis įvyko 19 d. lapkr., liet. klube. Šis klausimas vėl iškilio, apsvarsčius buva nutarta rengti TMD skyriaus narių pastangomis minėjimą 50 metų sukakties liet. spaudos laisvės. Prie to TMD nariai nutarė surengti prieškalėdinį narių ir savo bičiulių gražų vakarėlį — arbatėlę klube su kultūrine programa, paskaita ir šokiais, žodžiu, gražų lietuvišką susikaupimą su vaišėmis.

Greta to TMD Narių susirinkime Pirm. p. W. M. Chase iškėlė klausimą paminėjimo žymaus amerikiečių ir Lietuvos bičiulio, buvusio TMD Pirmininko, kurio rūpesčiu ir pastangomis buvo išleisti dr. Vinco Kudirkos raštai, būtent Lietuvos Atstovo Londone B. K. Balučio 75 metų gyvenimo sukaktį su atitinkama menine programa ir paskaita pavaizduojančia šį žymų mūsų tautos valstybininką ir visuomenininką kultūrininką. TMD nariai norėdami tinkamai pagerbti vienbalsiai nutarė surengti B. K. Balučio 75 m. sukaktį pradžioje 1955 m.

Visi susirinkime dalyvavę šiltai pritarė, šiame reikale pasisakė palankiai pirm. p. Chase iniciatyvai Pulk. Sireika, Kapt. Strazdas, Inž. Guntulis, p. Jaras ir kiti TMD nariai.

Mirė vietos lietuvių, Biruta Gudaitytė, palaidota vos susilaukusi 37 m. amž. Laidojime gražiai patarnavo klubietis graborius, p. Karlonas iš New Britaino.

Nemažas burelis vietos lietuvių remia Vasario 16-tos Gimnazijos studentiją kas mėnesį su mokėdami po 1 do. mokinio išlaidymui. TMD narių posėdyje p. Z. Strazdas gavo apie \$20.00 šiam tikslui remti. O TMD pirm. p. Chase sumokėjo už visą 1955 metų 12 dolerių. Daugumoje Vasario 16-tos gimnazijoje Vokietijoje įkurtoje moksli lietuvių našlaičiai ir biednųjų tėvų trem-

tynių sūnai ir dukrelės. Kaip teko patirti nuo p. Z. Strazdo pareiškimų Hartfordo lietuvių rėmėjai kasmetą pasiūnė virš \$240. šios liet. gimnazijos išlaidymui ir mokinių rėmimui.

BALFo SUKAKTIS

Vietos liet. draugijų bendrai įkurtas BALFo skyrius ruošiasi minėti dešimtmečio sukaktį. BALFo vadovybė išsiuntė laiškus į draugijas, kviečia visus lietuvius į sukakties minėjimo bankietą. Ir TMD nariai gavę kvietimą, vienbalsiai nutarė dalyvauti, paskyrė BALFui auką \$10.00; bankieta įvyks sekmd., 21 d. lapkr. parapijos salėje, netenka abejoti, kad bus sėkmingas.

TMD narius ir vadovybą atstovaus Vice-pirm. p. Z. Strazdas ir auką įteiks BALFo valdybai, nes pirm. p. W. M. Chase negalės dalyvauti ir TMD atstovauti. ŪKININKAS - BIZNIERIS

p. REKUS

Prieš mėnesį jis prenumeravo "Amer. Lietuvį", susitikęs p. A. Reky klube paklausiau: "Kaip patinka "AL" tamstai?"

"Labai gerai, esu patenkintas" — sakė jis šypsodamas. Šis mūsų tautietis yra fabriko tarnautojas, biznierių ir ūkininkas! Greta to, jis dar kai iš seniau įpratęs ir pamėgęs scenos meną, kai kada pasirodo scenoje kai artistas. Žodžiu, įdomus ir malonus žmogus.

Ką padarei su savo ūkio morkoms, burkais, krūckais ir kitomis daržovėmis, ar viska jau pardavei? — klausiau aš jo įdomaudamas.

"Priešingai, tamsta, daug tebėra neparduota majontko" — sakė jis tarsi komiko rolę lošdamas". Iškasiau didelę duobę apie 20 X 24 pūdų pločio ir apie 15 pūdų gylio ir visus burkus, krūckus, morkas ir kitką su dėju į duobę žiemai, o pavasarįje gal parduosiu. Kopūstus ir agurkus apraugiau, per žiemą suvalgysime."

Ponas Rekus labai biznieriškas, apsukrus žmogus, kai būna Dabūryje "fėrai", jis ten turi koncesiją — kavinę ir restoraną per porą savaitių ir grįžta su apie \$2,000 naujo kapitalo! Praeitįje jis lošė scenoje su varpelių dramos ratelio artistais, vėliaus per kelėtą metų vadavo lietuviškam radio programų pusvalandžiui. Žodžiu, jis išnaudoja visas progas dolerių gaudyme ir pagauna labai daug! Štai kodėl mes jį vadiname biznierių, linkim jam sekmes.

"AL" Rep. M.

tuvos nepriklausomybės. Jo suorganizuota LLSB žvalges Europos kraštuose, Lenkijoje ir Vilniuje per Latviją Daugapilį - Rygą pasiekė Kauką, įteikė žinias Lietuvos užsienių reikalų ministerijai ir VVS-gos centrai, paviešėjo tėvynėje, pas namiškius ir L. P. Kongrese, Lietuvos Vyriausybės per švietimo Ministrą, p. V. M. K-tis apdovanotas Gedemino Ordenu už jo nuopelnus Lietuvai ir lietuvių išeivijai Amerikoje.

V. M. Klausutis grįžęs namo — Amerikon rašė savo įspūdžius iš Europos ir Lietuvos per metą laiko "Amer. Lietuvis" skiltyse, mes gavome patirti žinias iš Lietuvos ūkinės ir kultūrinės pažangos. Jo įsitikinimas atvaduoti Vilnių, rytinę Lietuvą, buvo nesvyruojantis kai jis sugrįžo Amerikon, bet jis teigė, kad kilus karui Europoje, nors Lietuva atgaus Vilniaus kraštą, kyla klausimas ar Lietuva išliks nepriklausoma, nes jo įsitikinimas buvo jog vokiečiai žygiuos į rytus per Baltijos kraštus ir Lenkiją. Jis neklodo, taip po 4 metų įvyko.

MOKYKLŲ KOREJAS CONN. VALSTIJOJ

Besirūpindamas lietuviškais reikalais, V. M. K-tis greta savo kasdieninio tarnybos darbo ir spaudoje bendradarbiavimo, kitų veiksmų ir VVS-gos politinėje ir kultūrinėje veikloje įsijungęs buvo, jis kūrė liet. kalbos lietuvių jaunimui vakarinius kursus. Jis įtraukė bendrininkus šiame darbe, su dr. Raymond (Rimavičio) pagalba Yale kolegijoj paruošė kursus liet. mokytojams ruošdamas juos lietuvių kalbos kursams mokytojais, suorganizavo 5 mokyklas, kuriose lankė arti 400 high school studentai-tės; jis eidamas mokyklų k-to pirm. pareigas išrūpino iš miestų švietimo tarybų liet. mokykloms patalpas high schoolėse, parūpino rankvėdelius, pinigus mokytojams algų išmokėjimui. Žodžiu, jo veikla per eiles metų ėjo platum mastu ligi jis sveikatoje pašlijo ir sunkiai susirgo, pasitraukė nuo mokyklų K-to pareigų, o jam pasitraukus niekas negalėjo jo užvaduoti, pakriko mokiniai ir susilikvidavo mokyklos virš 4 metus veikusios.

Tai tikrai kelėtas broožų iš svarbesniųjų V. M. Klausučio veiksmų Lietuvos ir mūsų išeivijos žmonių naudai ir garbei. Jo nuopelnai Lietuvai ir mūsų tautai nemaži, gerb. p. Vyt. Širvydas pavaizduodamas p. V. M. K-čio veiklą Amerikoje ir pavadindamas jį tarsi mūsų prabėgusių Vaidyla neperdėjo savo pareiškimuose. Ir dabar V. M. K., dirba mūsų išeivijai besirūpindamas įkurdinti Amer. Liet. Bendruomenės, jis yra LOKO valdybos narys. Kai visuomenininkas ir kultūrininkas jis išsiskiria iš mūsų visuomenės veikėjų savo kūryba ir iniciatyva veikloje. Todėl mes linkime mūsų bendradarbiui, p. V. M. Klausučiu, sulaukusiam 60 m. amž., nenuleisti rankų žemyn, dirbti mūsų tautai ir mūsų išeivijai ateityje.

"AMERIKOS LIETUVIUS"

The American Lithuanian Weekly published every Saturday by Josephine Leonaitis, 14 Vernon St., Worcester, Mass.

Table with subscription rates: Yearly Subscription in U.S. \$3.00, In Foreign Countries \$4.00, Two Years Subscription \$5.00, One Half Year \$2.00, Advertising rates 10 cents, Single Copies on application.

Table with advertising rates: Amerikos Lietuvis savaitinis laikraštis išleina šeštadieniais, leidžiamas Josephine Leonaitis, 14 Vernon St., Worcester, Mass. Metinė Prenumerata S. V. \$3.00, Dviem Metam \$5.00, Pusei Metų \$2.00.

Entered as Second Class Matter - September 29, 1914, at the Post Office at Worcester, Mass., under the Act of March 3, 1879

Kremliaus Simpatikų Politika Laimi, JAV "Dinamiška" Užsienių Politika, McCarthy Ir Jo Oponentai.

PASKUTINIEJI įvykiai užsienių politikoje teikia įspūdį, kad Kremliaus simpatikai laimi visuose frontuose — JTO posėdžiuose ir Vak. Europos kraštuose. Demokratijų ir komunistų politinės ir ūkinės ko-egzistencijos idėja triumfuoja! Churchilio politika santykiuose su komunistų pasauliu paėmė vadovybę Vak. Europoje ir Azijoje, o JAV Prez. Dwight D. Eisenhowerio prieš metų laiko paskelbtą "dinamišką" užsienių politiką tapo minkštesnė už molį, neteko efektingumo Europoje ir Azijoje.

Ir neužilgio gal susilauksime naujos politinės eros — ko-egzistencijos su kremliu ir rėpmo komunistams valstybėmis. Toki reiškiniai vystosi iš JTO atstovų posėdžių New York'e, iš mūsų valstybės deportamento. JAV spauda šiame klausime, beveik vienodai, pasisako už ko-egzistenciją. Tikrai New York Times ir kelėtas kitų mažiau įtakingų spaudos organų priesingi tokiai politikai. JAV Senate "demokratimo" bloko vadai — kairieji demokratai iš ADA frakcijos per lūpas Sen. Lehman išreiškė tokią viltį, su šių "demokratų - liberalų" tendencija sutampa kairiųjų republikonų samprotavimai. Ši faktą ryškiai užacentavo ir JAV Ambasadorius p. Bohlen Maskvoje savo pranešimais apie drg. Malenkovo palankumą ir jo norą pasiekti ko-egzistencijos su JAV respublika.

Ambasadorius p. Bohlen proga 37-tos sukakties komunistų revoliucijos nuvertusios Karenskio - Miliukovo valdžią minėjimo pakėlė tostaž Malenkoviui, kuriems Kremliaus valdovams, bet ta pat dieną rusui nušovė amerikiečių oroplaną, sekančią dieną p. Bohlen turėjo nunešti p. Molotoviui JAV vyriausybės notą protesto. Visgi, amerikiečiai dalyvavo maskolių ambasadoje Washington'e minėjimo komunistų revoliucijos iškūmese, taktai p. Dulles ir kiti atsiskak dalyvauti, buvo pasizadėję, bet nušovimas amerikiečių oroplano prie Japonijos jūroje privertė p. Dulles ir kitus eiti protesto rašyti maskolams vietoje į bankietą paminėjimui komunistų revoliucijos sukakties. Visgi, šie įvykiai erzinant amerikonus nenustelbė prokomunistinės ko-egzistencijos politikos plėtimui JAV krašte. Palauksime, pamatysime kuriuo keliu anglo-amerikonų demokratijų vadai naeis į maskolių naujus politinius žabangus.

Sen. McCarthy Ir Jo Oponentai

Berašant šiuos žodžius negalima pasakyti kuo baigsis JAV Senate ginčai sąryšyje su Sen. McCarthy cenzuravimo — baudimo už jo agresingą komunistų gaudymo "abiavą", kurį jis bevykdindamas pasiekė labai aukštųjų pareigūnų JAV vyriausybėje ir abejose partijose kompartijos bičiulius rėmusius komunisti konspiracijos ir imperializmą Eurazijos žemyne karo metais ir pokariniais.

Komunistai senai laiko Sen. McCarthy savo didžiausiu neprieteliu! Tokiu žmogumi laiko jį ir demokratų ir republikonų tuli senatoriai ir Eisenhowerio vyriausybės žmonės. Kodėl? Šis klausimas domina mūsų krato piliečius. Ligi šiol ši misterija neaiškinta, o visgi vykdant "apsivaymą" vyriausybės ir valdžios įstaigose yra daug nušalinta prokomunistiškų ir komunistais įtariamųjų tarnautojų, valdininkų ir net diplomatų iš tarnybos pareigų, kiti sėdi kalėjime! Pavyzdin, Alger Hiss buvęs aukštas pareigūnas Valstybės departamente dar tik baigė savo baismę kalėjime, gi išeidamas grynėsi esąs nekaltas.

Piliečiams neaišku, kodėl tuli republikonai ir demokratai nori politiškai ir morališkai "nužudyti" Sen. McCarthy? Ar už tai, kad jis nemieliaširdingai gaudo komunistus, iškelia viešumon jų bičiulius JAV valdžioje buvusius ir gal tebe esamus dabar pasislėpusius? Ar gal dėlto, kad Senatoriai bijosi, jog kurią dieną jie buvo įtariami pataikavusiais komunistams ir rusų imperializmui. Tiki klausimai aktualūs piliečių masėse. Susidaro įspūdis, kad JAV Senatas įsivėlė į prokomunistinių elementų gynimą ir siekia apkaltinimo Sen. McCarthy, nušalinti jį nuo komunistų gaudymo ir jų tyrinėjimo.

Kada ši misterija išryškės, sunku pasakyti, aišku tiek kad demokratų partijos dauguma, ypač kairieji demokratai iš ADA grupes, siekdami politinio ir moralinio akto parašymo apkaltinimui Sen. McCarthy nori palaidoti jų buvusios administracijos politinius skandalus pataikavimą komunistams ir rusų imperializmui, su jais eina kartu ir tuli republikonai, kurie jaučia, kad jie yra dalinai lygiai kalti, nes jie rėmė Roosevelto ir Trumano užsienių politiką pataikavus Kremliaus konspiratoriams ir imperialistams. Tokis įspūdis, tokia opinija piliečiuose ryški ir nenustaba, kad susidarė komitetas iš žymių civilių ir kariškių — generolų ir admiralų, kurie siekia pateisinimo Sen. McCarthy, renka 10 mil. parašų patičiaji, kurią jie įteiks JAV Senatui kai protestą už siekiamą politiškai ir morališkai "užmušti" Sen. McCarthy. Tokio skandalo JAV Senatas neturėjo dasileisti.

AMERIKOS LIETUVIŲ PASIDIDŽIAVIMAS

Amerikos lietivio pasveikinimas tauriajam Lietuvos sūniui jo 75 metų proga.

J. J. BACHUNAS

Ne man, o kitiems, pačioj Nepriklausomoj Lietuvoj gyvenusiems ir dirbusiems, pritiktų šiandien atlikti apyskaitą, kiek diplomatas Bronius K. Balutis yra savo talentais ir veiksmais prisidėjęs prie Lietuvos valstybės atsikūrimo ir jos reikalų gynimo tarptautiniuose santykiuose.

O jis padarė daug, nes visą savo gyvenimą paskyrė šiam tikslui ir tą darbą pradėjo, galima sakyti, dar prieš Nepriklausomybės Akto paskelbimą, Amerikos lietuviai tada daug nustojo, iš savo tarpo netekdami Balučio, bet už tai, rodos, niekas nepykome ir nepykstame, nes jis grįžo dirbti savai tautai, mūsų tautai, ten, kur jis buvo vietoje labiausiai reikalingas. Ir nuo to laiko jis nepaminė savo keičio — be pertraukos išdirbo Lietuvos diplomatinėje tarnyboje apie pusketvirtą dešimtmečio, ir beveik visada vadovaujant juose postuose. Galima suprasti, kokį nenykstamą pėdsaką palieka toks ilgas ir pastovus darbas!

Jis tik trumpam laikui, kaip Lietuvos minist. buvo prieš karą grįžęs Amerikon į Washingtoną. Amerikoje jis aplankydavo senus draugus, "savo Amerikos lietuvius", ir gal niekas tiek neprisdėjo prie Lietuvos suartinimo su Amerikos lietuviais, kaip jiem pasizstamas, jų būdo žmogus Balutis.

Pagaliam, pareigos jį nukėlė į Londoną, kur jis pasiliko per visą praėjusį karą ir ligi šios dienos, atstovaudomas Lietuvai, gindamas jos bylą, sergėdamas Lietuvos laisvės žiburėlį. Lietuvos reikalui tai buvo geras atsitikimas, nes vargiai kas kitas būtų taip tikęs tokiai sunkiai misijai, kuri atiteko Lietuvos reikalų gynėjui po šio karo, kai kraštas vėl pakliuvo į maskolių rankas.

Balutis — Lietuvos valstybės vyras... Politikui ir diplomati užsitarnauti tokį vardą yra pats augščiausias pagerbimas istorijoje. Ir Balučiu to niekas neginėja.

Prisimenu ar ne prieš porą metų skaičiau Vienybėje mūsų žurnalisto Bronio Railos straipsnį apie kaikiurius mūsų valstybės vyrų požymius. Esą, Lietuvos užsienio reikalų ministerija tokių vyrų mums bent keletą buvo išugdžiusi. Tai žmonės, kurie, kad ir turėdami vienokius ar kitokius pasaulėžiūrinius įsitikinimus, tačiau mokėjo ir dirbdami valstybinį darbą įprato žiūrėti ne per partinius akinius, bet visur vadovautis tik bendraisiais tautos ir valstybės interesais. Jų tarpe buvo paminėtas ir Bronius K. Balutis.

Iš tikrųjų, toks jis mums visada buvo ir dabar atrodo. Jeigu neklystu, Lietuvoje, jis niekad nėra priklausęs jokiai partijai, nes jo partija buvo Lietuva, o tos partijos programa, kurią jis dar Chicagos "Lietuvą" redaguojant paskelbė, — buvo Kudirkos Lietuvos Himnas. Tuo nenoriu pasakyti, kad priklausymas partijai yra savime blogas dalykas, nieko panašaus! Bet noriu lyg pabrėžti, kad kaip kurie žmonės jaučia, jog yra dar augščiausia partijos, kažkas, kas netelpa vienoje partijoje ir kas tuo pačiu sutelpa visoje partijoje, — tai bendrieji tautos reikalai, tėvynė, valsty-

bė, jos gerovė pirmoje vietoje. Baūtų Amerikoje visi žinojome, kaip tautietį arba, kaip vėliau Lietuvos kalbininkai nustatė — tautininką, vadinasi, žmogų, kuris politikos ir kultūros reikaluose tautos ir tautiškumo idealus stato pirmon vieton. Tad jis buvo tautietis arba tautininkas, kartu demokratas, kartu krikščionis, — bendrai, lietuvis, kokio labiausiai reikėjo atstatačiusiai Lietuvai.

(Šia proga prisimenu paties Balučio pasisakymą, kaip jis yra apasakotas V. Širvydo redaguotoje ir mano išleistoje knygoje apie Balutį. Klausinėjamas apie jo politinį nusistatymą vieno Liet. užsienio reikalų ministerio, kuris priklausė tada krikščionių demokratų partijai, Balutis neišsisukinėdamas jam atsakė: "Esu krikščionis ir demokratas, bet ne krikščionis demokratas"....)

Balutis dirbo, kaip ir dabar tebedirba, Lietuvai su visais ir visada.

Visada toks kelias yra geras, bet šiandien galbūt jis pats geriausias ir mūsų tėvynės išganymui reikalingiausias.

Ateinančią gruodžio 29 dieną, 1954 Bronius K. Balučius, Lietuvos ministeriui Londone — (17 Essex Villas, London, W. 8, England) sueina 75 metai amžiaus. Trys šimtmečio ketvirtadaliai, iš kurių daugiau kaip 50 metų lietuvių tautos tarnyboje! Mūsų bičiulis tebedirba tam pačiam idealui ir dabar. Sunkiomis, pačiomis sunkiausiomis sąlygomis. Kaip Lietuvos širdį plėšo pavergėliai, taip kiti "priešai" emė puliti ir Balučio širdį. Ta liga Balutį buvo paguldžiusi į kovą, apardė jo sveikatą, bet džiūskas kietas ažuoliukas atsilalkė. Jis žino, kad kaip niekada jis tebėra reikalingas Lietuvai!

Tikiu, kad jis atlaikys ir toliau, nes jis nusiteikęs gyventi pagal vieną labai prasmingą obalsį, kurį jis pats nekartą laisukuose mėgsta pasakyti savo draugams: — "Senoji armija nepasiduoda!"...

Tikiu, kad Balutis greit nepasiduos savo kūno širdies priešams, kaip jis niekad nepasiduos Lietuvos širdies naikintojams. Tikiu, kad taip galvoja visi senieji ir jaunieji Amerikos ir pasaulio lietuviai.

Taipgi tikiu, kad per ateinančią gruodžio 29 dieną, prieš pasitikdami Naujus Metus, mes siųsime jam linkėjimus, sveikinimus, suruošime, kur galėdami, to tauraus ir nusipelnusio Lietuvos vyro pagerbimus ir paminėjimus, nepamiršime jo spaudoje, radijo programose, nepamiršime savo širdyse, pasiųsime jam dovanų, parodysim, kad mūsų meilė ir pagarba jam yra tikra.

Sveikinu Tave, ilgametis, brangus ir ištikimas drauge Broniau! Tu gyvenai ir tebedirbi, kaip Lietuvos atgimimo žadines poetas iš visų mūsų troško:

"Tegu tavo vaikai eina Vien fakais dorybės, Tegu dirba tavo naudai Ir žmonių gerybei".... Man neberekia Tau linkėti tą dainiaus troškimą pateisinti. Tu jį jau išpildėi ir tebedirbai ligi šios dienos. Aš tik norėčiau pasakyti, kad Tu esi ir liksi gražiausias tokio lietuvių pavyzdys visiems Tavo tautiečiams Amerikoje ir visame pasaulyje.

VOKIEČIŲ AKYS Į RYTUS

Nuo pat Krpziokų Ordeno įsikūrimo dienų lietuviškųjų prūsų žemėse, vokiečiai sau įsikabinėję esą paties Dievo skirti kolonizuoti bei kultūrinti Rytų Europą — lietuvių ir slavų kraštus. Išnaikintų ar suvokietintų prūsų žemėse Ordenas sukūrė gana stiprią ir pajėgią valstybę, kurios galybei mirtiną smūgį sudavė Lietuvos didysai kuni-gaikštis Vytautas ir jo brolianas — lenkų karalius Jogaila, Žalgirio mūšyje, 1410 metais.

Po to, iškilo Brandenburgo kunigaikščiai, įsikūrę senovės slavų Branibor krašte. Vienas jų 1700 metais gavo Prūsų karaliaus titulą ir tapo narys taip vadinamos Šventosios Romos Imperijos, kurios imperatorius suteikė Vytautui, jį tačiau nepasiekusi, karaliaus vainiką.

Po pirmojo pasaulinio karo lenkai pasiėmė vakarų Prūsiją, o po antrojo pasidalė Rytų Prūsiją su rusais. Tokiu būdu, 1947 metais Prūsija tapo nušluota nuo žemėapių. Ordeno darbas nuėjo niekais.

Tie vokiečiai profesoriai, kurie seniau Karaliaučiuje, Wroclawe (Breslau) ir kitur kurstė vokišką kultūrą ir žemino lietuviškąją bei slaviškąją, dabar atsidūrė vakarų Vokietijoje. Jie buvo valstybės valdininkai ir vėl gavo darbus vakarų Vokietijos respublikoje. Vietoje Karaliaučiuje veikusio Institut fur Osteuropaische Wirtschaft, dabar Gottinger mieste veikia Arbeitskreises, Marburge - Herderio institutas, o Berlyne Ost-europa institutas.

Sakoma, šie profesoriai nemaloniai nustebo, radę vakarų vokiečiuose šaltumą ir nesidomėjimą "dieviškąja" misija kolonizuoti Rytų Vokietiją ir skeisti ten vokiškąją kultūrą. Tačiau, jie atsidėję pradėjo veikti. Arbeitskreisa veda iš Karaliaučiaus atvykęs Dr. F. Hoffmannas. Jis 1951 metais išleido knygą, Dokumente der Menschlichkeit, kurioje išpasakoja kaip geraširdžiai lietuviai ir slavai gelbėjo vokiečius, kada juos spaudė bolševikai. Marburge institutas pavadintas Herderio vardu. O Herderis buvo rytprūsietis, simpatiška žiūrėjęs lietuvių ir slavų tautas. Jis sakė, vokiečiai priimdami, kas gera kaimynuose, tuo pačiu turtina savo kultūrą. Nesykį profesoriai - pabėgėliai savo naujuose raštuose apgailo, kad vokiečiai nemokėję kultūringai sugyventi ir santykiuoti su Rytų Europos tautomis, ir tartum siūlo atei-tyje, keisti vokiško išdidumo gaires.

Domisi vokiečiai ir lietuvių, latvių bei estų istorija. Reinhardas Wittrama, pavyzdžiui, išleido, sakoma, labai išsamią ir teisingą "tų tautų istoriją, var-du, Baltische Geschichte. Kitas vokietis, Manfredas Helmanas išleido istoriją apie latvių viduramžių gadygnę, Das Lettenland im Mittelalter.

Jei visi tie raštai paveiks vokiečių nuotaikas ir prikaltins juos būti neišdidžiais "kultūr-nešiais", bet gerais kaimynais, gali būti, Rytų Europai pabėgusių profesorių darbas bus našesnis, negu Kryžiuokų Ordeno kardu neštoji kultūra.

Paziūrėsimė.

Domisi vokiečiai ir lietuvių, latvių bei estų istorija. Reinhardas Wittrama, pavyzdžiui, išleido, sakoma, labai išsamią ir teisingą "tų tautų istoriją, var-du, Baltische Geschichte. Kitas vokietis, Manfredas Helmanas išleido istoriją apie latvių viduramžių gadygnę, Das Lettenland im Mittelalter.

Jei visi tie raštai paveiks vokiečių nuotaikas ir prikaltins juos būti neišdidžiais "kultūr-nešiais", bet gerais kaimynais, gali būti, Rytų Europai pabėgusių profesorių darbas bus našesnis, negu Kryžiuokų Ordeno kardu neštoji kultūra.

Paziūrėsimė.

VYT. SIRVYDAS

Bergždžios Pastangos

Lietuvoje komunistų įvesti kolchozai planingai sugriovė žemės ir gyvulių ūkį. Maskvos įsakyti vietos komunistai nuolat posėdžiauja centriniam komitete ir svarsto, kaip reikia išplėsti vadinamąją visuomeninę gyvulininkystę kolchozuose.

Viename pastarųjų posėdžių kompartijos centro komitetas pareikalavo iš vietos žemės ūkio ministerijos, partijos rajonų komitetų, MTS ir kitų įstaigų, kad jos imtųsi priemonių užkirsti kelią gyvulių kritimui. Nutarime nurodoma, kad už kritusius gyvulius turi atsakyti ir atlyginti tariamieji kaltininkai. Kiekvienas valstietis gerai žino, kad gyvulininkystę sugriovė komunistų partija. Šiuo metu ji, norėdama pridengti savo visišką nesugebėjimą ūkininkauti ir pati būdama kalta, ieško tariamų kaltininkų. O tais kaltininkais neabejotinai bus kuris nors kolchozininkas. Tas nelaimingasis, kuris šiandieną neturi

PAGERBĖ EDISONO BUVUSI PAGELBININKA

Dayton, Ohio. — Pensylvanijos valstija pagerbė Frank M. Tait, vieną ik Amerikos žymų elektrinės jėgos ir gamybois viršininką, paskirdama jį "garbės ambasadorium." Frank M. Tait sulaukęs 19 metų pagelbėjo žymiam išradėjui Thomas Aš Edison. Šiandien jisai yra kelių didžiausių Dayton, Ohio įstaigų viršininku,

ganėtinai duonos, gyvuliui kritus, gali būti pasmerktas vergų stovygų darbams. Jei karvė krenta, kalta yra santvarka, kurią įvedė komunistai. Nesant pašaro, jji turi kristi, nors kaip kolchozininkai ja rūpintųsi.

Partijos centrinis komitetas draudžia kolchozams gyvulius tarduoti, o tuo labiau juos vietos reikalams skersti. Tačiau CK nurodo, kad bet kuriose sąlygose mėšos prievolės turi būti atliktos savo metu.

Vietos komunistų partija atvirai prisipažįsta ir net nutarimus skelbia, reikalaujama, kad besąlyginai ir nustatytais terminais būtų įvykdytos gyvulių ūkio duoklės. Kolchozams nesugebant nė tu duklių atlikti, nejučiomis paliečiami privačioje nuosavybėje esą gyvuliai. Jei komunistų partija, netekusi pušiausvyros, pradės atimnėti privačius gyvulius, miestų maitinimas dar labiau pablogės. Lietuvoje esantiems komunistams turėtų išlaikyti savo gerovę, savo gyybę ir Maskvos malonę bet kuriomis sąlygomis. Jie net ir galvoti nenori, kad jų nemokšiškas ūkininkavimas Lietuvos valstiečiu žada dar blogesnį gyvenimą. O visų skaudžiausia, kad nuskrinustasis valstietis, be kitko, dar turi atsakyti už komunistų bukaprotiškumą ūkio srityje.

Veikla Yra Idealo Brolis

Mūsų idealas yra išlaikyti Amerikos lietuvių gvardiją kovai už Lietuvos laisvę.

Mūsų veikla tebūnie išlaikyti lietuviški spauda. Būkime idealo ir veiklos broliai!

Pasiųskime laikui savo ir draugo prenumeratą. "AMERIKOS LIETUVIS" 14 Vernon St. Worcester, Mass. (Metams \$3.00)

LITERATURA IR GYVENIMAS

SARONAS

GARLAIVIAI NEMUNU.

Kas neplaukė Nemunu nuo Kauno iki Jurbarko, tas nepažino daugelio širdies smagumų. O labai lengva ir pigu tą kelionę atlikti, nes garlaivystė Nemunu gerai gyvuoja. Jos pradžia siekia 1856 metus. Grafas R. Tyzenhaus tada įtaisė du garlaivius, Kestutį ir Nerį, kurie plaukiojo tarp Kauno ir Tilžės. Metuose 1880 Siemaško (dvarponis nuo Nevėžio) įtaisė Birutę, o Frumkin (iš Kauno) Kurjerį. Siedu plaukiojo nuo Kauno iki Prūsų rubežiu.

Tyzenhausui mirus, jo laivai pateko vokiečiams, kurie pirkdo dar vieną vokišką laivą, konkurencijai. Svečiass, neikieno nepasiklausęs, pradėjo lenktyniuoti Rusijos pusėje. Susisiekimo tvarkytojas Kaune pareikalavo svečio išsipirkti leidimą. Dalykas svečiui nepatiko ir jis pasiskundė savo valdžiai. Netrukus vokiečių spaudoje įdėta užsienio reikalų ministerio uždraudimas kitų kraštų laivams plaukioti Prūsų vandenais. Rusų vyriausybė atsiliepė draudimu svetimiems laivams plukdyti keleivius Rusijos upėmis. Laivai Kestutis ir Neris nuo tada tegalėjo plaukti iki rubežiaus, ir tiesus Kauno susisiekimas su Tilžė buvo nutrauktas.

Pasirodė Neuvarp (Abramson), bet neilgai laukęs nusikėlė į Dniepro upę. Siemaška įsitaikė mažus laivus, Rusalką, Sztalką ir Druskienikį, kurie plaukiojo Nemunu šiaurės ir anapus Kauno, vienas pasiekdamas net Nevėžį. O'Brien de Lassy 1885 metais Rygoje pirkto laivą Mariją Antuaneta ir jį plukdino tarp Gardino ir Druskininkų, o vėliau ir iki Kauno. Tas pats Lassy įsitaikė dar garlaivį O'Connell. Abu gailiausia persikėlė plaukioti žemyn Kauno.

Kada privošo tiek daug laivų, nebuvo sutikimo ar tvarkos, nes konkurencija buvo didelė ir keleivių visiems neužteko. Kasžin kaip būtų nutikę, jei nebūtų sumažinta skaičius laivų ir nebūtų savininkai susitarę. Nuo O'Brien laivus nupirko A. Zan iš Panevėžio ir dvarponis Svida iš Vilniaus. Nupirkė, permainė ir vardus: iš Marijos Antuanetės pasidarė Perkūnas, kuris plaukioja nuo Kauno iki rubežiu, o iš O'Connell pasidarė Dievaitis, plūkinėti tarp Gardino ir Mostų. Siemaškas nupirktas Neris buvo pasiūstas į Prūsus pataisymams ir ten pasilikė. Pats Siemaško pabėgo į užrubežį, o jo Birutę licitacijoje nupirko Gotkiewicz'ius. Dabar nuo Kauno iki Jurbarko plauko didžiausioje sandoroje (kas žin, ar ilgam?) šie laivai: Perkūnas, Biruta, Kurjeris, aptarnaujami vietinių, ir Kestutis, aptarnaujamus vokiečių. — (Iš Dr. V. Kudirkos raštų, "Varpas", nr. 5., 1890 m.)

BOLŠEVIKAI GRĮSTA LIETUVON.

Cerniakovskio greitieji būriai išlaužė į Gardiną liepos 16 d., ir tą pačią dieną užėmė Alytų. Čia jis skubiai perėjo Nemuną ir įsitvirtino kitame krante. Į šiaur-vakarūs nuo Vilniaus vienas būrys užėmė Kaišiadorius—25 mylias atstu Kauno. Tokiu būdu, per tris puolimo savaites vokiečiams nebeliko kaip išspręsti rytų fronto gynyimą. Nustatyti liniją Nemunu jau buvo nebeįmanoma. Užėmę Gardiną, Alytų ir Kauną, rusai galėjo plačiu frontu briautis į pačią Rytų Prūsiją.

Liepos 22 d. didokas ruožtas Daugavpilies - Šaulių geležinkelio, su Panevėžiu miestu jau buvo rusų rankose. Dviem dienom

vėliau Bagramijano kairys sparnas jau buvo Ukmergoje. Liepos 27 generolo Ozukovo tankai paėmė Šaulius. Rytų Prūsija susirūpinę, vokiečiai bandė spirtis prieš Cerniakovskio kyšulį šioje Nemuno pusėje, ties Alytaus. Čia nuo liepos 20 dienos vokiečiai smarkiai ir didėmėmis pajėgomis puolė, bet nepavyko. Tačiau, rusai irgi negalėjo iš čia pirmyn eiti, kol vokiečių puolimai pajėgų neteko. Tai įvyko apie liepos 27 dieną.

Sekančią dieną Cerniakovskio būriai, žymiai papildyti ties Alytu, puolė vokiečius, kurie jau rodė susilpnėjimo žymių, nes po visų nepavykusių atakų, negalėjo nustumti rusus atgal už Nemuno. Tą pačią dieną kiti rusų būriai perėjo upę ties Prienais ir Nemuno kilpą į rytus nuo Kauno. Dar kiti, eidami nuo Druskininkų ir Gožos, nulindo į Augustavo girias. Pačiame Kaune vyko smarkūs susikirtimai šiaurės ir pietų priemiesčiuose.

Per dvi dienas rusams pavyko užimti Simną, Seirijus, Lazdiją, o Augustavo giriose pasiekė Gibų-Sapockino liniją. Kaune neliko vokiečių. Liepos 31, rusų tankai jau veikė keliu į Suvalkus. Mariampolė buvo paimta, taip pat ir Seiniai. Rugpjūčio 2 rusai perėjo Šešupę, paėmė Vilkaviškį ir Kalvariją. Jų žvalgai pasirodė ties Virbaliais ir vienoje vietoje net perėjo vokiečių rubežiu.

Už to rubežiaus, tačiau, kyšojo stiprių tvirtovių, ir rusai negalėjo laukti greito ar lengvo sulindimo. Be to, vokiečių rankose buvo visas kraštas į vakarus nuo Kauno, tarp Nemuno ir Šešupės. Reikėjo juos iš čia išvyti, pirm negu imtis rimto žygio Kauno-Eitkunų geležinkelio kryptimi. Vokiečiai atkakliai gynėsi ir pasidarė stiprią liniją į rytus nuo Sakių. Centre, jie puolė Vilkaviškį (rugpjūčio 9) su šokių tokiu pasiekimu. Po to sekė visa savaitė žiaurių susikirtimų tankomis Šešupės pakrantėmis, kurių rusai ir vokiečiai po kelis syk perėjo. Gailiausia rugp. 17 frontas aprimo šitaip; vokiečiai turėjo Virbalius, rusai Mariampolę, Kalvariją ir Seinius.

Rugp. 16 vokiečiai (šį kartą vedami Schornerio) puolė Šaulius trimis panzerių ir viena pėstininkų divizionais. Kitos trys ar keturios divizionos veikė prieš latvių Tukumą. Ruso Bagramijano pulkams nebuvo lengva gintis, nes jie buvo pasklidę po plačią Tukumą, Šaulių, Raseinių ir Biržų apylinkę. Be to, jie neturėjo iš kur gauti reikmenų, nes arčiausias punktas buvo Polotskas, 250 mylių atstu. Per šešias ar septynias dienas vyko smarkios kovos ties Šauliais (rugp. 16-22), kai kada net priemiesčiuose. Ne vieną kartą miesto likimas svyravo. Gailiausia vokiečių panzerinės divizionos buvo sugnaibytos (vieną tik 16-tą dieną vokiečiai neteko šimto tankų, o 18-tą neteko dar 78). Vokiečių puolimai susilpo, bet Bagramijanas buvo priverstas apleisti Raseinius.

Tokiu būdu, susidarė padėtis Kuršė ir šiaurės Lietuvoje, kurią galima buvo pavadinti neramiu žvalgymosi. — (Iš W. E. D. Allen ir Paul Muratoff knygos "The Russian Campaigns of 1944-1945", Penguino laido. Aukščia aprašyti mūšiai Lietuvoje vyko 1944 metų vasarą.)

FASTEST KNOWN RELIEF FOR GAS ON STOMACH

THANK HEAVENS! Most attacks are acid indigestion. When it strikes take Bell's-ans tablets. They contain the fastest-acting medicine known to doctors for the relief of heartburn and gas. 50¢ refunded if not satisfied. Send empty carton to Bell's-ans, Orangeburg, N. Y. Get Bell's-ans today. 25¢.

LIETUVOS ISTORIJA SU NAUJOVIŠKA APŽVALGA

"Nors Lietuvos Istorija yra visiems gerai žinoma, aš ją rašau Amerike gimusiems lietuviams, kad geriau suprastų savo tėvų numylėtą Didvyrių Kraštą"

Rašo Vytautas Skrinška

Vytėnio brolis, Gediminas, užėmė Lietuvą valdyti 1316 metais. Gediminas nebuvo toks karingas kaip Vytenis, bet jis buvo labai gudrus diplomatiškas vadas, toks kaip galima prilyginti prie mūsų dabartinių laikų, Sov. Valstybių Generolas McArthur. Lietuvai šiame amžiuje kaip tik ir reikalinga buvo tokis vadas, kuris sustiprintų valstybės naujai įkurtą, naminę tvarką ir prekybos tvarką su užsieniais. Jis pirmiausia bandė nugalėti Lietuvos priešus diplomatiškai, nes jau ilgi karai daug Lietuvos kraujo buvo nuleidę.

Kaip Vytenis taip ir Gediminas palaikė sąjungą su Rygos miestu ir su jos arkivyskupu. Per Rygos miestą, Gediminas skleidė žinias į vakarų Europą, kad Ordinas esa tik grobikas, o ne krikščionybės skleidėjas ir kad Ordino grobuoniška politika traukė Lietuvai krikščytis. Gediminas pasiuntė atstovą į Romą pas popiežių ir pareiškė savo norą krikštą priimt, jeigu Ordinas pasitrauktų nuo savo kariškų ir žiaurių elgesių. Popiežius stojos už Gediminą ir už Lietuvą, bet tuo metu ejo kova tarp Popiežiaus ir Imperatoriaus.

Imperatorius stojosi už Ordiną, o Ordinas vis aiškino krikščionių pasauliui, kad lietuviai esa baisūs žvėrys ir diplomatai negalima su jais ryšius užvest, tik "šaltas plienas" lietuvių prives prie tvarkingos krikščioniškos kultūros. Kol Popiežius su Ordinu buvo užimtas, Gediminas smarkiai dirbo dėl Lietuvos gerovės, ir sudarė sąjungą su Lenkija kariauti prieš užgrobiką Ordiną. Irgi jis prijungė prie Lietuvos didelius žemės plotus iš rusų ir ukrainiečių. Jis didino Lietuvą, ne su kardu, bet su gudria politika ir su daugybės savo sūnų ir dukterų vedybomis.

Apie 1322 metais, Ordinas kurs vis stiprinosi su naujais kariais iš Anglijos ir Prancūzijos, padarė didelį užpuolimą į Žemaičius ir sugriovė vieną pilį. Tai Gediminas užpykęs ir norėdamas atsilygti Ordinui, padarė didelį žygį į Livoniją, ir ją didžiai nusiaubė. Tuo metu Rygos Arkivyskupas pas Popiežių bylinėjosi su Ordinu.

Gediminas palaikė sąjungą su Arkivyskupu ir nurašė laišką pas Popiežių, aiškindamas, kad Lietuva būtų prie Mindaugo arba Vytenio laikais, krikščionybę priėmus, jeigu Ordinas būtų nenorėjęs Lietuvą pavergti su savo grobuoniškais norais. "Lietuva" sakė Gediminas tikrai kariauja dėl savo laisvės, o ne prieš krikščionybę. Jis irgi siūlė taiką su Ordinu. Laiške Popiežiui, Gediminas irgi kvietė vienuolius ir kunigus atvykti ir apsigyventi Lietuvoje. Ordinui šie Gedimino raštai Popiežiui labai nepatiko ir Ordinas ėmė skelbti, kad Gedimino laiškas esa melas ir kad "pagonys" tik laiką trukdo, kad vėl kariaut. Gediminas Lietuvos sostinėje Vilniuje tais sustiprėt ir laikais gyveno (Aukštaičių krašte).

Bet 1323 metais Popiežius atsiuntė Legatus pas Gediminą, kad jis krikštą priimtų. Gediminas dabar kitaip galvojo, jis matė, kad Ordinas pavergdavo kraštus, kad ir krikštą priimdavo. Tai jis delegatams pasakė, kad jis krikštą nenori tik taikos su krikščionimis.

Jį parėmė Žemaičių ir Rusiškiosios pagoniškos sritys. Ordinas dabar varė propagandą kokį veidmainiai "pagonys" esa vakarų Europoje. Bet Gediminas padarė sutartį su Rygos Arkivyskupu (1323 metais), kad Ordinas jį per 4 metus nepuolų, o per tą laiką jis gal krikštą priimtų ir sustiprintų tvarką ir geresnę taiką padarytų su pagoniškom dalimis vidų Lietuvos. Bet Gediminas suprato, kad po 4 metų Ordinas vėl puls ant Lietuvos, ir jis tykiausiai Lietuvos stiprino su ginklais per tuos metus.

Ieškodamas draugų padėt jam ateityje kariauti su Ordinu, jis sudarė sąjungą su Lenkijos karaliumi Vladislava Lokietka. Pamaro sutartis buvo sudaryta 1325 m. Gediminas išleido savo dukterį Aldoną už Vladislavo sūnaus, vėliau kurs buvo Kazimieras Didysis Lenkijos). Bet ta sąjungą nedavė lietuviams jokios naudos. Lietuviai padėjo lenkam kariauti su Ordinu, o lenkai niekad neprisirengė lietuviams padėti bendrą užpuolimą prieš Ordiną. Apie 1330 metais Ordinas užėmė Rygą ir Arkivyskupą ir tapo Livonijos viešpačiu.

Dabar Lietuva ir Gediminas liko be sąjungininkų kariauti prieš Ordiną. Jau tik viena Lietuva stovėjo prieš labai galingą Kryžiuočių Ordiną.

(Kitą savaitę dalis PENKTA)

SKAITYKIT IR PLATINKIT "AMERIKOS LIETUVI"

AMERIKOS LIETUVI SPAUSTUVĖ

Atlieka įvairius Spaudos Darbus

- Bilietus
- Kvietimus,
- Plakatus
- Programus
- Konstitucijas
- Dokumentus
- Laiškus ir Vokus
- Knygas ir žurnalus
- Laikraščius
- Kalendorius

LAIKAS BIZNIERIAM UŽSISAKYTI KALENDORIUS SEKANTIEMS, METAMS

Siūnčiam Pavyzdžius Per Paštą—Priimam Užsakymus Per Paštą 14 VERNON ST. - WORCESTER, MASS.

LABORATORIJA IŠRADO GINKLĄ PRIEŠ VEŽIO LIGĄ

Šis "gamma" spindulių įtaisymas naudojamas pagebėt kovot prieš vežio ligą. Panašus įtaisymas, ankščiau išrastas Texas Aliejaus Kompanijos buvo naudojamas susekimui aliejaus šaltinių.

Lietuvio Vardu Pavadintas Naujas Tiltas

Amerikietiškos technikos stebklas naujame Vakarų Virginijos plente virš 248 pėdų aukščio tiltas — yra pavadintas Stanley Benderio vardu, to paties lietuviu, kuris dar taip neseniai gyveno 2755 W. 39-th St., Chicagoje.

Šio mėnesio pradžioj, lapk 8 d., įvyko Benderio tilto iškilmingas atidarymas, kuriuo metu generolas William C. Marland vedė iš Beckley, W. Va į Carlistono miestą per 400 automobilių vielinę.

Iškilmės vyriausioju dalyviu buvo parinktas Stanley Benderis, savo laiku gimęs Carlisle, W. Va., bet vėliau su tėvais persikėlęs gyventi į Chicago miesto, kur dirbo skerdyklose, o paskui vairavo taksi automobilį. Antrojo pasaulinio karo metu Stanley pagarsėjo, kaip "armijos iš vieno žmogaus", nes tik jo išverme ir sumanumu Prancūzijoje iš vokiečių nacių kariuomenės pasisekė atimti tris tiltus ir visą miestą. Už šį neįtikėtiną drąsos žygį Stanley Benderis buvo apdovanotas Kongresiniu Garbės medaliu ir nusipelnė daug kitų aukštų atžymėjimų.

Po karo, grįžęs Chicago, Stanley Benderis nuo 1946 iki 1949

metų buvo Amerikos Legiono veteranų lietuviškojo Dariaus-Girėno posto vadovybės narys, bet tarnybos labai tapo perilietas į Beckley, W. Va.

Tiltą Atidarė Benderio žmona Didvyrio žmona Ethel-Marie, tilto atidarymo iškilmės pradedant, nuėmė šydą nuo paminklinės lentos, kurioje yra atžymėtas josios vyro garbingas vardas. Papsašytas šia proga viešai prabalt, Stanley Benderis, kuris dabar turi jau 45 metus, atsiprašė negalįs to padaryti, nes kaip jis juokais pasakė: "Aš niekad nebuvau gavęs jokio medalio už viešąją kalbą".

Tiltas Randasi Kelyje Iš Chicago į Floridą

West Virginia turnpike (plentas, už kurio naudojama bus imamas 2 centų už mylią mokestis, leis iš Chicago tarp kalnų upyningo grožio heliais nuvykti į Floridą. Ieškėjo 10,000 darbininkų, 1,000 inžinierių ir \$133,000,000, kad per dvidejus metus pratęstų tilto plento 88 mylias, kurių dešimt jau atidaryta viešam naudojimui.

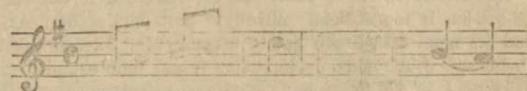
Prie Benderio vardo tilto randasi pusės mylios Memorial tunelis — pirmas tunelis kur televizijos pagalba bus sekamas vairuojančių greitis.

Chicago lietuviams yra didelė garbė pasveikinti gerą pažįstamą Stanley Benderį jam suteikto dar vieno pelnyto atžymėjimo proga.

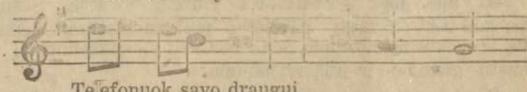
DR. B. MATULIONIS

Vidaus, spec. širdies ir plaučių ligos. Priima bet kurią dieną, iš anksto susitarus — telefonu ar laišku. Telef. 22, Pascoag, Rhode Island. Adr. State Sanatorium Wallum Lake, Rhode Island

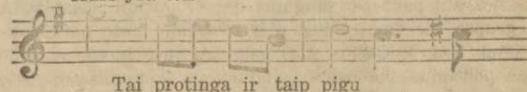
Atstumas: nuo Providence — 24 mylios, nuo Worcesterio — 26 m., nuo Boston ar Brockton — 50 m., nuo Thompson, Conn. — 10 f.

Tu gali būti "Aukštoji Gaida" Kieno nors būtų

Telefonuok savo draugui, Kurs yra toli

Tai protinga ir taip pigu Ypač po 6 vakare ir sekmadienį.

ŠAUK LONG DISTANCE

NEW ENGLAND TELEPHONE AND TELEGRAPH CO.

JUOZAPAS JURČIČ

JURGIS KOZJAKAS

— VIENUOLIKTAS SKYRIUS —

Laukuose nusileido tirstas rūkas.
Pasakyk man kas tatai yra?

Kaip tatai pasidaro?

Ne, ne, ten ne rūkas.

Tai tik turkų arkliai sunkiai alsuoja.

(Liaudies daina)

Tiems įvykiams vykstant Stiknos vienuolyne, kraštą pasiekė kita žinia, kurią išgirdę visi užmiršo Morkaus ligą ir vienuolyno gilumoj uždarę čigoną.

Slovėnų kraštai (Karniola, Stirija ir Korintija) dar nebuvo tinkamai atsigavę nuo praėjusių metų iš priešų gautų žaizdų, štai ir vėl inirtęs turkas grįžo į kraštą, mojuodamas savo nežmonišką ranką kruvinu botagu ir ketindamas vėl sutripti slovėnų žemę, sunaikinti šios taip taikingos tautos sodybas.

Reikėjo šiai upei pastatyti naujas užtvanas — kiekvieną didvyrį tėvynė šaukė į kovą.

Tada daugiau negu šiandien buvo gyvas dėsnis: "Kas pats sau padeda, tam ir Dievas padeda." Nebuvo reguliarios kariuomenės, kuri galėtų pažiūrėti velniui tiesiai į akis ir nustatyti sieną, kurios niekas neturėtų peržengti.

Kalnuose degė laužai ir skelbė, kad velnias artinasi.

Tada gyventojai būrėsi, visas kraštas pavirto į didelę karinę stovyklą. Bet dažnai ta nelaimė atedavo tokiu metu, kai gynėjai buvo išsiskirstę, ar negalėjo susijungti, tam padaryti trūkstant priemonių ir laiko, nes turkas čia atsiradavo ūmai tarytum jį žemė pagimdavo per vieną naktį.

1475 metais, gražiomis vasaros dienomis, turkai užpuolė pietines Stirijos sritis. Jiems vadovavo Ahmet pasa. Maždaug jų buvo dvylika tūkstančių daugumoj raiteliai. Tarp jų buvo ir jenižerų vienas pulkas. Korintijos valdovas Jurgis Senkas skubiai surinko karius, kurie buvo parengtyje trijuose kraštuose, tai yra Karnioloj, Stirijoj ir Korintijoj, kad pasipriešintų užpuolikiui Stirijos pietuose, kol atvyks iš visų slovėnų kraštų didžioji armija ir tada galės stoti akis į akį su turkų pajėgomis.

Taip pat ir Petras Kozjakas turėjo su savo tarnais vykti Senkui į pagalbą, nes jis buvo vienas iš tų valdovų, kuris visada turėjo paruoštų gerai ginkluotų kareivių. Bet jam buvo labai nemaloni mintis apie kautynes ir apie galimą mirtį. Jis netroško garbės ir tikriausiai taip labai nemylėjo savo tėvynės, kad mielai prisijuostų kardą. Jis nemylėjo savo artimo, dargi to, kuris buvo iš to paties kraujo.

Petro giminaitis Liudvikas Kozjakas pats pamė vadovauti Kozjako ir Stiknos vyrams.

Vienuolyne buvo taisomos sienos, surenkami įrankiai ir apsirūpinama maistu ir buvo ruošiamasi nū turkų gintis iki žiemos, nes turkai atvykdavo kaip audra ir pasitraukdavo tik tada, kai viską išplėsdavo ir pasisotindavo krikščionių krauju.

Tame visuotiname sąmyšyje niekas jau nebe galvojo apie čigoną, esantį kalėjime. Tarnai, kurie nebuvo išvykę su Liudviku Kozjaku prieš turbus, buvo užimti visai kitu darbu, o ne niekšo saugojimu.

Ir vieną gražų rytą paukštelio nebebuvo narvelyje. Kaip jis pabėgo? Niekas nežinojo.

Jurgis Senkas savo maža kariuomenė, — jis turėjo maždaug du tūkstančius vyrų, — užklupo didžiosios turkų armijos avangardus. Manydami, kad jie buvo visa turkų armija, slovėnai drąsiai puolė priešą ir, dar saulei nepasislėpus už kalnų, beveik du šimtai klaidatikių gulėjo kautynių lauke, o kiti pasitraukė.

Mažosios Senko kariuomenės dalyviai labai džiūgavo, nes manė, kad šitaip, be didelių pastangų, dar kartą otrėmė velnią ir išgelbėjo kraštą. Dar tą pačią naktį Senkas pasiuntė į kraštą pasiuntinį pranešti tą linksmą žinią. Rytąjaus dieną jis norėjo išvyti priešą už krašto ribų.

Linksma žinia, kad slovėnai nugalėjo turkus, pasiekė ir Stiknos vienuolyną. Vienuolyno viršininkas Ulrikas įsakė tuojau suruošti procesiją į Panelės švenčiausios bažnyčią Muļjavoje, kaime, kuris buvo už geros valandos kelio nuo vienuolyno. Pakvietė visą liaudį ir aplinkinių pilių valdovus dalyvauti toje procesijoje ir padėkoti Dievui, kad atitolino nuo krašto tokią baisią rykštę ir krikščionių, teisės gynėjų ginklui suteikė pergalę.

Bet tuo tarpu, kai vienuoliai, valdovai ir liaudis ruošėsi procesijai, slovėnų armija patyrė didelį pralaimėjimą.

Tuojuo po to, kai Ahmet pasa, turkų kariuomenės vadas, patyrė, kad krikščionys sumušė ir išblaškė didesnę jo avangardų dalį, inirtęs jis įsakė savo penkis kartus didesnei armijai dar tą pačią naktį pulti krikščionių didvyrius.

Auštant slovėnai ūmai pamatė, kad dešimt kartų stipresnis priešas juos buvo apsupęs.

Nustebe, išsigandę jie buvo priversti vėl griebtis ginklų gintis patys save ir savo kraštą. Jie kovojo su inirtimu, kiekvienas kareivis buvo didvyris, kiekvienas brangią pardavė savo gyvybę. Bet jau prieš tai nusilpninta ir nuvargusi nuo nemigo maža slovėnų armija, pagaliau, žuvo. Korintijos valdovas Senkas, Karniolos didžiūnas Liudvikas Kozjakas ir daug kitų žymių bajorų pakliuvo į nelaisvę. Turkai jų nenužudė, many-

dami už juos gauti didelius išpirkimo mokesčius. Krikščionių kariuomenės likučiai pasitraukė į miškus, o krašte nė vienas žmogus nežinojo apie tas baises skerdynes.

Turkai žinojo, kad dabar jokia kita armija negalės jokiam krašte sutrukdyti jų žygio, tat jie žygiavo tolyn į Karniolos vidurį.

Iškilmingai patekėjo saulė ir savo spinduliais nušvietė Stiknos vienuolyno dirvas ir dideles pievas.

Iš vienuolyno išėjo procesijon vienuoliai, susirikiavę po porą paskui šventą kryžių. Paskui ėjo bajorai: Petras Kozjakas Jonas Macerolis iš Maceroleko, bajoras Ravbaras iš Kravjako ir daug kitų. O paskui juos — dievobaimingi sodžiaus žmonės, vyrai ir moterys, ir jų buvo didelis skaičius. Iš lėto slinko ta dievobaiminga minia.

Padavimas kalba, kad didžiojo pievoj, kurios gale stovėjo Panelės švenčiausios bažnyčia, priklausanti Stiknos vienuolynui, paprastai septynių parapijų tikintieji susijungdavo su savo kunigais ir savo vėliavomis ir šokdavo seną tautinį šokį, kuris buvo leistas dvasiškos vyriausybės. Man rodosi, kad mūsų gerieji senėliai tą šokį vadino "ovrtenika" ir kad jo pėdsakai dar ir dabar yra randami kaikiuriose slovėnų srityse.

Pievoje buvo susirinkusi didelė minia. Visi buvo nerūpestingi, linksni ar paskendę tikybinėse mintyse. Vienuoliai ir bajorai, o tarp jų ir Petras Kozjakas, buvo jau prie mažosios bažnyčios.

Ūmai iš rytų ir iš šiaurės pusės pasigirdo bausis, gerai žinomas riksmas:

— Allah, Allah!

Kaip perkūno trenksmas tada suskambėjo bausis žodis:

— Turkai!

Iš rytų turkų raiteliai galvotrūkiais lėkė nuo Bojanjivrh kalvos į pievą minios linkui. Iš šiaurės, nuo vienuolyno pusės, pasirodė kiti turkų pulkai.

Vargšus žmones apėmė siaubas. Jūs greitai artėjo turkai kaip vanagas į viščiukų pulką, kad vienas pasmaugtų, o kitus išblaškytų. Garsūs riksmai siekė padanges. Visi stengėsi kaip nors gelbėtis. Didesnioji žmonių dalis bėgo slėptis į pažnyčią ir už kapinių sienų, kiti be jokio tikslo bėgo ten, kur jų kojos nešė.

Tuo tarpu turkai jų daugybę išžudė pievoje, tiek, kad, kaip kalba senieji raštai, kraujas tekėjo kaip vanduo per lietuvių ir turkų arkliai po jį braidžiojo iki kojų riešų.

Bažnyčia ir kapinės, spūpti labai augšta sien, buvo pilni pabėgėlių, kurie ten įsiskelbė jimo.

Vienuoliai, motrys, vaikai ir seniai bėgo į bažnyčią, tuo tarpu vyrai susibūrė užmūrinių sienų, pasiryžę gintis iki paskutinio kraujo lašo. Ten kiekvienas griebėsi ginklo, koks po ranka pakliuvo: koki geležinį įrankį ar dar žalio medžio lazda. Kiti krovė į krūvas iš bažnyčios sienų išliptus akmenis ir paskui juos svaidė į priešą, kuris artinosi ir spaudė netaip greitais kaip jis bėglius.

Tarp tų, kurie velijo geriau slėptis miške, negu už bažnyčios sienų dieviškoj apsaugoj, buvo taip pat ir Petras Kozjakas. Kaip niekšai, kurie neturi ramios sąžinės, Petras buvo labai bailaus būdo. Vos tik jo ausis pasiekė bausis riksmas "turkai jau čia", jis paliko, ir vienuolis, ir savo draugas bajorus ir įsimašė tarp paprastų žmonių, kurie netvarkingai bėgo ar, geriau pasakius, ėkė miško linkui.

Iš bažnyčiosėjo maldos, maldaujantios šventą Dievo Motiną, kad ji išprašytų iš savo dieviškojo Sūnaus išlaisvinimą nuo to bausaus priešo. Prie altoriaus ant kelių suklaupę meldėsi baltaplaukiai vienuoliai, kurių maldoms garsiai pritarė aplinkui susirinkę tikintieji.

Visur aplinkui lygumoje siautė laukiniai turkai. Vieni vilkosi paskui save surištus belaisvius, kiti būrėsi į būrius krikščionis pulti. Tų vargšų žmonių širdys turėjo plyšti iš skausmo matant, kai jų namai, kuriuose gimė jų vaikai, velniškų rankų ūmai buvo padegti.

Teisingo pykčio pagauti, nevienas slovėnas dar stipriau savo rankoj spaudė ginklą, trokšdamai atkeršyti tiems velniam už visą tą pikta, kurį jie darė.

Dabar mažais būriais turkai pradėjo pulti krikščionių stovyklą. Bet ūkininkai negynė vien tik patys save ir savo tėvynę — jie gynė taip pat savo šeimų židinius, savo moteris ir savo vaikus. Jie labai gerai žinojo, kad pasidavę negalėjo tikėtis iš savo priešų jokios malonės — jie neišvengiamai būtų tapę vergais. Štai dėl ko jie gyvėnėsi už tos senos, silpnos ienos ir menkais ginklais nuo nepalyginamai stipresnio priešo su tokiu didvyriškumu, kuris šiandien nesutinkamas ir kurioj veltui įjėskotume tarp mūsų, jų palikonių.

Nevienam turkui pataikė iš sienos išliptas kietas didelis akmuo, bet taip pat nevienas slovėnas krito turko vilyčios pervertas. Bet priešas vis labiau spaudė. Kaip ledų kruša ant jų krentą akmenys jų nesulaikydavo.

Ir, kai saulė nusileido už kalnų, bausis priešai tebebuvo prie sienų. Jų skaičius nuolatos vis augo. Drąsesnieji, prie sienų pastatę didelius medžių kamienus, bandė lipti per mūrus. Akis į akį

PAS MERGUŽĘ - Į KARUŽĘ

(Motyvuotos)

Gražus, tykus vakarėlis,
žvilga šviesus mėnesėlis —
Jaukus kelelis, —
Pas brangią mergele.

Trinka, dunda vieškelėlis —
Joja smarkus bernužėlis,
Lankyti mergelės,
Raminti širdelės.

Risčiai, skubant, žirgas žvangė,
Rasa krūmus, žolės dengė...
Nakties, žavi tyla —
Silkų rūkas kyla.

Švelnus, lėtas vėjužėlis,
Danguj žvilga žvaigždužėlis,
Slamanti girelė, —
Tekanti upelė...

Rojaus tyla, žmones miega:
Negirdėti niekur-nieko, —
Ji, laukė berneio,
Meilingo žodelio.

Kai prijojau, apsistojau!
Per naktelę nemiegojau;

A. J. JOKUBAITIS

Viens kitą raminom —
širdužės gaivinom.

Rytui auštant, saulei tekant,
Mylimajai sudiev sakant
Ranka jai pamojau —
Tėvynės ginti jojau!

Žirgas nērė, prunkstė, skubo!
Jaunikaitis nepabugo...
Priešus nukariavo!
Sugrįžo pas savo.

Pas užaugusią tarp gėlių,
Su rūtelių vainikėliu...
Ir jis pats prityręs —
Lietuvos didvyris!

Kilnų džiaugsmą kartu radę,
Tautos pareigas suprātę —
Artimos draugystės, —
Stambiog lietuvystės.

Švelnus, lėtas vejužėlis,
Danguj žvilga žvaigždužėlis;
Slamanti girelė —
Tekanti upelė...

Gera, puiku ir malonu,
Būti savo šalies ponu!
Sargyboj budėti
Ir garbę turėti.

BALFo Dešimtmečio Minėjimo Koncerte-Akademijos, įvykusio š. m. spalio 17 d. Webster Hall salėje, New Yorke, programos dalyviai ir rengimo komiteto nariai: (iš kairės į dešinę) akt. Vitālis Žukauskas, dr. Antanas Škėrys, prof. smuik. Izidorius Vasyliūnas, Juozas P.

Ginkus, sol. Prudencija Bičkienė, Antanas Reventas, BALFo Pirmininkas kan. prof. J. B. Končius, Janina Janulevičienė, sol. Stasė Daugėlienė, kun. dr. Stasys Valiušaitis, Aleksas Mrozinskas.

susidūrė su priešų kovotojai dar labiau suglaudė savo eiles. Antroj sienos pusėj blizgėjo lenkti kardai, o apsuptieji narsuliai mojavo visokiais ginklais. Vieni ilgomis geležinėmis štangomis taikė į turkų pakaušius, antri atremdavo užpuolikus iš bažnyčios paimtais suolais. Ten vienas tvirtas jaunikaitis, nusitvėręs nuo altoriaus paimtą uunkią žvakidę ir ją taip taikliai daužė kad nevienam klaidatikiui praeidavo noras plėsi-kauti mūsų krašte.

Tiktai vienas vyras teturėjo tinkamus ginklus ir kautynių patyrimą. Tai buvo Jonas iš Maceroleco, vieniintelis iš bajorų, likęs su vienuoliais ir ūkininkais. Jis vadovavo visoms kautynėms, kovotojams duodavo patarimus ir jis ateidavo į pagalbą visur, kur tik kildavo būtinas reikalas. Jis dvasiniai sustiprindavo tuos, kurie būdavo nuvargę nuo nepasibaigiančių kautynių.

— Netrukus ateis naktis, tada pailsėsite, — taip jis juos drąsindavo.

Iš šiaurinės pusės visai prie pat sienos, buvo lipa. Nuo senų laikų prie jo kamieno kabojo Marijos paveikslas. Bet už to paveikslu sau lizdą buvo susisukę didelės širšės.

Vienam drąšiam jenižerui kilo mintis, kad išlipus į tą medį būtų galima padaryti daug blogo nelaimingiems krikščionims.

Tat jis šakomis užkopė ir nevienu vilyčia pataikė kovotojams už sienos.

Paskui tą jenižerl pradėjo kopti daug jo draugų.

Ūkininkai pradėjo vėl trauktis. Jau turkai buvo užkopė ant sienų viršaus, jau vienas Jonas Macerolis su mažu vyrų būreliu nelabai sėkmingai gynė tą šoną, tačiau Dievas jiems atsuntė pagalbą, tegu ir maža, bet sėkminga.

Vienas turkas nuspyrė Dievo Motinos paveikslą ir tuo būdu sukiršino medžio drėvėj pasislėpusias širšes. Ūmai jos išskrido iš savo slėptuvės, aplinkui pradėjo sklis geltonas sūkurys ir jos pradėjo gelti po medžių susirinkusius turkus. Kai ūkininkai tatau pamatė, jų širdys pradėjo plakti viltimi, tuo tarpu turkai, kurie iki šiolei kovoje

su menkai ginkluotais ūkininkais, dabar veltui kovojo su įnirtusiomis širšėmis. Jie turėjo pasitraukti ir saugoti savo veidus, sutinusius nuo įpykintų vabzdžių įgėlimų.

Saulė dingo. Užėjo naktis. Ant kalvos, priešais bažnyčią, turkai pastatė savo palapines. Buvo aiškiai matyti, kad jie anaipolį neturėjo noro palikti ramybėj tuos vargšus žmones.

Jie bent šiuo metu buvo laisvi, bet turėjo mama maisto ir tiktai šiai vienai nakčiai, kai tuo tarpu pandens visai neturėjo, nes turkai juos ūmai užpuolė iš slėnio pusės, niekuo neleido apsirūpinti. Kas jų laukė ryt dieną? Ir kas atsitiktų šią pačią naktį, jei turkai būtų puolę sienas?

Klaiki, liūdna naktis užgulė vargšė nuteriotą Karniola. Danguje nebuvo jokios žvaigždės, jas visas paslėpė didžiuliai debesys, tarytum jos nenorėtų stebėti slovėnų nusiminimą ir jų apvertintas sąlygas.

Tačiau naktis nebuvo taip tamsi. Turkai buvo užkūrę daug laužų. Visur, kur tik akis užmatė, buvo matyti tiktai ugnys ir tiršti šviesūs dūmai, kurie pamažu kilo į padanges. Ten toliau didelės liepsnos rijo šiaudiniais stogais ūkininkų trobes. Ištingi kaimai buvo ryjami liepsnos ir niekur nebuvo nė vienos rankos, kuri gesintų tuos gaisrus! Visi buvo išbėgę į tankų mišką, ar į valdovo pilį, ar į bažnyčią, kad tokiu būdu išbėgtų nuo mirties.

Turkai lygumoje pastatė savo palapines, kad auštant vėl pradėtų plėsti, žudyti ir raišioti imtinius.

Tą naktį dvigubas riksmas skambėjo žemėje ir jįg aidėjo iki padangių debesų.

Pirmasis riksmas buvo laukinio turko, kuris riestu kardu liejo krikščionių kraują ir nekantriai laukė ryto, kad galėtų ju daugiau išlieti. Antrasis — buvo liūdna ir jaudinanti malda prispaus-to, apleisto vargšo slovėno, kuris gal ne tiek dėl savės meldė gerąjį Dievą, kiek dėl savo vaikų, kad Dievas išsaugotų jų seną tėvynę ir senąjį šventąjį katalikų tikėjimą.

Malonūs Lietuviai Nepamiršite Savo Auką Parenti BALFo Rinkliavą!

Šį sekmadienį atsilankykite į Aušros Vartų parapijos salę 4 val. po pietų, kur pamatysite gražius baletu šokius, spalvingus rūbus ir pasigrožėsite klasinės muzikos. Baletu "Susilikimas Vienoje" veiksma vyksta senoje Austrijos sostinėje Vienoje, palydint nemirštamą Johano Strausso valco garsų melodijoms.

Šiais metais BALFas atžymi savo šalpos veiklos dešimtmetį, visos lietuvių kolonijos Amerikoje savo gausiomis aukomis remia BALFo pastangas aukomis rūbais ir pinigais, kurie labai reikalingi mūsų vargstantiems broliams Europoje.

Šventajai Marijai Auka

Kam iš Worcesterio ar kitų vietovių lietuviams nėra žinomas Putnam, Conn., kur yra įsikūręs Nekalto Prasidėjimo lietuvių seselių vienuolynas. Ten suvažiuoja šimtai mergaičių ir gauna mokslo žinių. Vasaros metu šimtai lietuvių mergaičių ten suvažiuoja stovyklauti, pakviepuoti Amerikos lietuvišku oru ir pailsėti. Kai baigiasi stovyklavimo metas būna pasirodymai, ką per tą laikotarpį nuveikia. Tada suvažiuoja ne tik stovyklaujančių tėveliai ir giminės, bet ir iš aplinkinių tūkstančiai lietuvių pasiklausyti lietuviškų dainų, deklamacijų, pažūrėti tautinių šokių ir žaidimų.

Šiais jubiliejiniais šventaisiais Marijos Metais, N. P. seserys susirūpino pasistatydinti koplyčią ir parodyti Dangiškai Motinai savo meilę. Kreipėsi į visuomenę aukų. Visuomenė pritarė ir šiandien mes matome vaisius. N. P. seserų vienuolyno Statybos Komitetas štai ką praneša visuomenei, kurio laiška ir talpina.

"Didžiai Gerb. Tamsta: Baigiasi šventieji — Įdėti laiška — Worcesterio lietuviškos visuomenės daug asmenų yra aukojusių stovybos koplyčiai ir tuo prisidėjo prie koplyčios statybos. Šių metų gruodžio mėn. 5 d. nepamirškime nuvykti Putnam, Conn. ir dalyvauti vienuolyno koplyčios statybos ėjimo prie užbaigos. Pirmosios pamaldos jau bus laikomos naujuose Marijos rūmuose, kol kas salėje, kad išlaikius savo pažadą — įeiti į Marijos šventovės patalpas dar šiais metais — Jos garbei pašvęstaisiais metais.

IDEAL PHARMACY

VAISTINYCIOS TEL. 3-4840 — RES. 7-1725
V. G. SKRINSKA, B. S. reg. pharm.

29-31 KELLY SQ Worcester, Mass.

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
VISIEMS MANO KOSTUMIERIAMS

LIETUVIAI pas LIETUVIUS!

EXTRA: — NUO GRUODŽIO 13, 1954 (Dec.) bus duodama dykai visiems kostumeriams gražus Tautiškus Lietuviškus Kalendorius, kur per visą 1955 metų suteiks tikrą lietuvišką dvasią namuose. Vienintelis toki kur bus Worcesterį dalinama.

Visi jauskite lietuvišką pareigą prisidėti savo auka prie BALFo šalpos darbo.

O tai geriausiai galėsime atlikti atvykę į Baletu Koncertą šį sekmadienį po pietų.

Taigi, visi į Aušros Vartų parapijos salę 4 val. po pietų, sekmadienį. Iki malonaus pasimatymo!

BALFo Vajaus Komitetas

Svarbus Susirinkimas

Gerbiamieji Sv. Liudviko draugijos nariai malonėkite atsilankyti į savo metinį susirinkimą, kurs įvyks gruodžio 6-tą dieną, pirmadienio vakare, Lietuvių Piliečių Klubu salėje. Svarbu, kad kiekvienas narys būtina dalyvautų ir apsvarstytų visus draugijos reikalus, taipgi nutart veikimą sekantiems metams.

Penny Sale

Birutės Drauga rengia didelį Penny Sale, gruodžio (Dec.) 4-tą dieną, Lietuvių Ukėsu svetainėje, 12 Vernon gatvės. Bus daug gerų išlaimėjimų, taigi visuomenė atsilankykite kuo skaitingiausia. Būsit užganėdinti. Komisija

BALFo Vajaus Komiteto Atsišaukimas

Brangus Tautieji, ar jau atlikai savo pareigą ir paukojai BALFui. Jau daugis tai padarė. Tikimės, kad ir kiti neatsilikis ir suteiks savo auką šiame BALFo vajuje.

Mūsų broliai ir sesės Vokietijoje vargsta. Neužmirškime jų ir remkime juos per BALFą savo aukomis.

BALFo Vajaus Worcesteryje Komitetas

Senų Žmonių Pagelbos Draugijos Metinis Susirinkimas

Gruodžio 9-tą, Lietuvių Piliečių Klubu salėje bus svarbus metinis susirinkimas — Senų Žmonių Pagelbos draugijos. Visi nariai malonėkite atsilankyti į šį susirinkimą. Bus Valdybos rinkimas ir kiti svarbūs reikalai aptariami.

Sekretorius

Paminėkime BALFo Dešimtmetį

Šiais metais sukanka pirmasis dešimtmetis, kaip reikia BALFas. Ar rasis bent vienas lietuvis ar lietuviška organizacija, kuris nežinotų BALFo.

BALFo IKŪRIMAS. Baft. įsteigti ėmėsi iniciatyvos Altas. Jis buvo prašytas 1944 metais, balandžio mėn. 1 d. Illinois valstybėje. Jis buvo suorganizuotas sti visus lietuvius be skirtumo darbą buvo ir dabar tebetelkiami visi ir visokių įsitikinimų lietuvi, kurie savo aukomis ir gelb-sprendžia visus BALFo reikalus pažūrę ir religijū. Vyriausios BALfo organos yra visuotinis jo susirinkimas, kuris svarsto ir sprendžia visus BALF reikalus ir renka BALFo vadovybę. Renkama 21 direktorius, kurie savo keliu sudaro vyr. valdybą. Atskirose vietovėse veikia BALFo skyriai; jų Amerikoje ir Kanadoje yra per 140.

BALFas pradėjo veikti tebeimant II pasauliniame karui. Jau tada buvo galima atspėti, kad vokiečiai karą pralaimės, kad Lietuva vėl gali atsidurti varge, o tada lietuviams šalpa labai bus reikalinga.

BALFas ŠALPOS Organizacija. II pasaulinis karas ėjo į galą. Daug lietuvių atsidūrė už Lietuvos sienų ir pateko į vargą ir skurdą. BALFas atėjo su korekcija materialine pagalba; siuntė maisto pakietukus, drabužius, apavą, vaistus ir t.t. Tą BALFo pagalbą pajuto, ypač vaikai, ligoniai seneliai ir jaunimas. Ir jei BALFas tą pašalpą rikos vyskupų — \$50,000, iš atsidūrusiems lietuviams, tai dėka geradarių, kurie nepagalėjo aukų. O tos sumos susidarė iš stojančių į BALFą nariams, mokančius mokesčius ir duodančius aukų. Buvo renkama ir drabužių. Atėjo į pagalbą ir Amerikos įstaigos. Per pirmus 9 metus BALFas surinko gerybių, pinigais pavertus, už 2,403,198 dol. ir pinigais gauta — surinkta 1,387,919.40 dol. Stambiausios sumos gautos iš National War Fund — \$820,000, iš Amerikos vyskupų — \$50.00, iš American Overseas Aid \$20,000.

BALFas šelpė lietuvius, kur tik jie karo audrų buvo nublokšti. Aukos plaukė į Vokietiją, Austriją, Italiją, Prancūziją, Šveicariją, Švediją, Daniją, Belgiją, Olandiją, Britaniją ir net į

Filipinų salas. BALFas rūpinosi, kad Amerikos Kongresas priimtų atatinamus įstatymus ir įsileistų į Ameriką tremtinių. Amerikai atidarius imigracijos duris, į Ameriką atvyko 27,804 lietuvių tremtiniai, iš jų 85% atvyko dėka BALFo pastangų padedant sudaryti garantijas ir kt.

NEPAMIRSKIME PADEKOS. Nors trumpai pabrėžti skaičiai ir darbai, jau ryškiai parodo BALFo nuveiktus darbus. Parodykime dėkingumą. BALFo dešimtmečio paminėjimo proga, Worcesteris nemanoma atsilikti. Prie Aušros Vartų parapijos veikęs BALFo skyrius, jo valdyba ėmėsi iniciatyvos ir š. m. lapkričio mėn. 2 d. 8 val. vak. sušaukė Worcesterio veikiančių organizacijų atstovų pasitarimą. Buvo nutarta, sutartinai visiems veikiant, Worcesteryje praversti BALFo vaju: rinkti pinigais ir drabužių. BALF vaju užbaigti iki š. m. gruodžio mėn. 15 d. ir iškilmingam paminėjime bus duota apyskaita ir t.t.

Išrinkta BALFo vajaus valdyba: pirm. Antanas Vagelis, sek. pirm. Lionginas Leknickas, sekretorius Povilas Babickas, išdėninkais Stasys Jasutis ir Juozas Kavaliauskas, nariai: kun. Justinas Steponaitis, prof. Juozas Rautykas, Juozas Matulevičius, Kazys Jonaitis, Stasys Raudonis, Juozas Glavickas ir Svika.

Jau parengti ir išdalinti aukoms rinkti aukų lapai. Tikimasi, kad Worcesterio lietuviškoji visuomenė pritaris ir parems aukomis. Jei praėity Worcesteris pralenkdavo kitas, daug gausingesnes lietuvių kolonijas, tai ir dabar neturėtų susibitinti. Tos mūsų sudėtos aukos, varge atsidūrusius, ypač likusius Vokietijoje ir kituose kraštuose, sušels ir paguos. Nuoširdi ir maža auka yra labai didelė. Kai visi aukosime ir sudėsime į bendrą vietą, gausime didelę sumą. Taigi aukų rinkėjams prašant neatsisakykite ir pagal savo išgales suteikime kiek galėsime.

Kada vyks rūbų vaju, bus pranešta atskirai. Taip pat bus pranešta ir kada bei koki tvarka bus įvykdytos iškilmingos Worcesteryje BALFo vajaus užbaigimas ir duota apyskaita.

DEMESIO LIETUVIAI!!

Baldus, šaldytuvus, skalbimo mašinas, indus, televizijos radijo aparatus, įvairių rūšių ir dauv kitų gaminių, maisto produktų galima pirkti specialiai žema kaima pas —

VIJONS TV and APPLIANCE CO.

353 MILLBURY STREET WORCESTER, MASS.
VYTAUTA IR JONA PIGAGUS TEL. 4-5497

Del informacijų skambinti kasdien nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro. Pasinaudokite Lietuvių Pigagu patarnavimu. Pirkdami Kalėdų dovanas savo šeimoms malnumui. Pasinaudokite ta proga kad paskembinus į krauvę Tel. 4-5497 atsiųsi į namus lietuvių pardavėją su jumis pasitars ir reikalui esant patarnaus.

Pardavimui

Grafton gatvės apylinkėje, trijų šeimynų namas: 6, 6 ir 4 kambarių; krautuvė, su visais įrengimais. Pašaukite Mr. Joseph Dodge - Diriginčius. — Tel. 2-1747. Kaina \$13,300.

Turiu daug trijų šeimynų namų, Greendale, Dorchester gatvės, Vernon gatvės, abiejose lietuviškose parapijose. Kreipkitės pas mane.

Išnuomavimui

Kambarys pavieniui, garinis šildymas, arti miesto, lietuvių centr. Kreipkitės: — 14 Vernon gatvės, Worcester.

Marijona Markūnas

BALFo Vajaus Komitetas Worcester

RENGIA

BALETO - KONCERTŲ

"SUSITIKIMAS VIENOJE"

AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS SALEJE

1954 m. GRUODŽIO 5 d. (Sėkm.) 4 val. p. p.

BALETO šokius išpildo Tatijanos Babuškinaitės baletu studijos mokiniai iš So. Bostono.

MUZIKA: Chopin'o, Bizet, Schubert'o, Tchaikowsky ir Johano Strausso, akomponuojant pianistui E. Bolemiobvsky.

Bilietu kaina \$1.50 ir 1.00; Vaikams 50c

Bilietai gaunami pas platintojus ir prie ėjimo į koncertą Visus lietuvius maloniai prašome atsilankyti į AUŠROS VARTŲ PARAPIJOS salę ir pamatyti įspūdingą baletu spektaklį ir pasiklausyti klasinės muzikos.

BALFo VAJAUS KOMITETAS

LIETUVIŠKA
AUKSŲ
KRAUTUVE

165 GREEN STREET WORCESTER, MASS.

KALĖDOS jau artinasi ir visi pradeda rūpintis apie dovanas giminėm, draugam, savo mylimėm, kas ir kam būtų tinkama dovana. Tai, kad mes patarsime ir padėsime jūsu rūpestį palengvinti. Ar tai gražiū briliantų, visokių kainų, pigių ir brangių; pagal jūsu išgaėjimą arba gražiū auksinį arba auksotą laikrodėlį; visokių kainų ir rūšiū gimtadieniū žiedų. Turim didelį pasirinkimą iš viršminėtu daiktų.

Turime rašomų plunksnų, gražiū auksinū auksotū auskarų, rėteželiū moterims ir vyrams; ypač turime gražiū papuošalų.

GERIAUSIA ATEITI IR PERSITIKRINTI
SUNKU VISKA SUMNETI
DUODAM IŠMOKĖJIMUI

Knyga, Skaitytina Visiems Lietuviams

Prof. St. Šalkauskis, ATEITININKŲ IDEOLOGIJA. Išleido prel. Pr. Juras. Kaina \$3.00.

Prof. Stasys Šalkauskis lietuvių tautos gyvenime buvo labai ryški asmenybė. Jo vardas yra ankštai surištas su visomis svarbesnėmis lietuvių gyvenimo sritimis: su mokslu ir jaunumu, su organizacija ir valstybe, su kultūra ir religija. Jis sielojosi ir rūpinosi visais svarbesniais lietuviškais klausimais. Tai yra viena iš šviesiausių nepriklausomos Lietuvos asmenybių. Jis buvo gius filosofas, sistematikas, mokslininkas, universiteto profesorius sauso, ir sunkaus stiliaus rašytojas ir drauge ištisos lietuvių inteligentų kartos mokytojas ir auklėtojas. Savo asketiniu gyvenimu ir kilnia asmenybe iškilęs ir tapęs lietuvių tautos likimo sprendėju. Jis sprendė aktualius atsikuriančios Lietuvos valstybės klausimus ir nesigalėjo karčių kritikos žodžių visiems tiem kurie kesinosi lietuviams primesti jiems svetimą, iš kitur atneštą, totalizmą.

Pr. Pauliukonis

Padėka

Po sunkios ligos išėjus man iš ligoninės patekau į piniginius sunkumus.

Lietuvos Karinė Sąjungos Ramovės Valdybos iniciatyva buvo surinkta iš man užjaučiančiųjų asmenų \$156. ir įteikta man.

Kadangi mane užjaučiančiųjų sąrašą nemačiau ir atskirai išreikšti padėkos neturim galimybės, tad Lietuvos Karių Sąjungos Ramovės Valdybai ir visiems prisidėjusiems prie palengvinimo mano būklės reiškiu nuoširdžią mano padėką.

Ta pačia proga širdingai dėkoju visiems mane ligoninėje lankiusiems.

Ed. Adomkavičius

EKSTRA! EKSTRA!

MATYKIT

Peter Kalanta

IR JUO ORKESTRA

DEL VESTUVIU
IR PARENGIMU

8 Vernon Pl. Tel. 7-3938